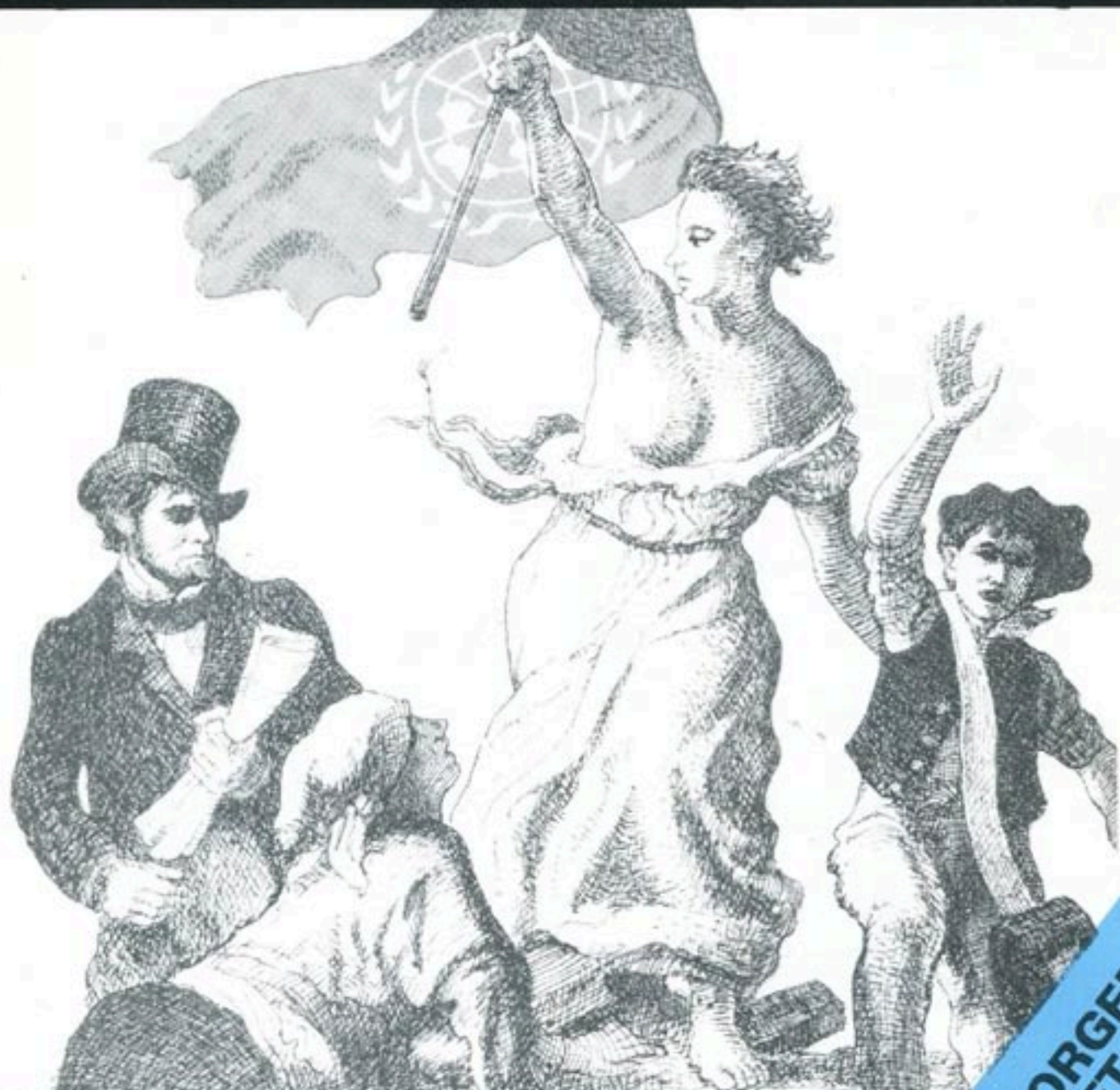

CONTRA

nr 3 1986 årg 12 9:-

Miljarder till socialdemokraterna

**Betalar Du för mycket
i kommunalskatt?**

Fungerar Facket?

SPEC
Returuppgift 4

**OBEROENDE BORGERLIG
TIDSKRIFT**

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger per år
ISSN 0347-6472

Ansvarig utgivare

Christer Arkefors
Ställföreträdare: Benny Rung

Adress

Box 6082, 102 32 Stockholm.
Telefon 08-54 95 52 (även 08-751 56 26)

Prenumeration

49 kronor per år. Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 261-2638.
Finland: 40 mark per år. Finländskt postgiro 1125 82-9.
Norge: 49 norska kronor per år. Noeskt postgiro 1 99 82 77.
Danmark: 59 danska kronor per år. Danskt postgiro 1 69 06 98.

Medarbetare

Ordförande: Göza Mólnar
Expedition: Anders Fjällström
Redaktion: Claes Almgren, Christer Arkefors, Carl G. Holm, Filip Lundberg och Benny Rung.

Övriga medarbetare: Arne Andersson, Dennis Brinkeback, Dietmar Kröhnert, Bertil Lindblom, Alf Norbäck, Arne Sundström, Roger Söderqvist och Astrid Wikmark samt Allan C. Brownfeld, Washington, Joachim Bamrud, Oslo och Rune Westin, Canberra.

Länskontakter

Blekinge: Magnus Bergstrand 0455-114 45
Bohuslän: Karl Gustaf Kleen 0523-315 10
Gotland: Alf Norbäck 0498-102 06
Gävleborg: Grethe Blomgren 026-27 31 23
Göteborg: Eric Bergh 031-48 34 30
D:o Arne Andersson 031-55 43 14
Halland: Helena Norrgren 035-502 00
D:o Lennart Flink 035-10 09 17
Jämtland: Lennart Sundstad 0642-100 49
Jönköping: David Stavenheim 036-18 68 62
Kalmar: Jan Hedberg 0485-385 64
Kopparberg: Allan Lennartsson 0226-108 16
Kristianstad: Ola Axelsson 0451-802 65
Kronoberg: Bengt Sjöberg 0372-147 21
Malmöhus: Mats Gunnarsson 0418-229 43
D:o Dietmar Kröhnert 040-97 33 31
Norrbotten: Elisabeth Olsson 0970-141 54
Skaraborg: Frank Wurm 0500-335 44
Stockholm: Rune Andersson 08-758 17 47
Södermanland: Tibor Somogyi 0152-152 62
Uppsala: Hermann Schulze 018-35 81 28
Värmland: Jan Collander 0570-660 86
Västernorrland: Hans G. Olsson 0910-358 12
Västernorrland: Herbert Forsström 060-93022
D:o Stanley Skoglund 060-12 96 94
Västmanland: Michael Berg 021-11 30 73
Älvsborg: Evald Olsson 0531-112 65
Örebro: Karl-Edvard Hellkvist 0581-132 22
Östergötland: Carl G. Holm 013-16 16 46
Danmark: Peter Hartvig 01-10 88 72
Finland: Leo Meller 90-563 34 53
Norge: Joachim Bamrud 02-56 21 56

Ej signerat material har sammanställts av redaktionen. Copyright Stiftelsen Contra. Eftertryck endast efter överenskommelse.

Presslagd 1986-04-01

Vänersborgs Offset AB, Vänersborg 1986

CONTRA -NYTT

Frihetens röst

Contra erbjuder sina läsare — och andra vänner — en ny spännande gratis-service. Telefontidningen *Frihetens röst* är en automatisk telefonsvarare som erbjuder senaste nytt i politiken. Det går bra att ringa *Frihetens röst* på telefon 08-52 48 99.

Mänskliga rättigheter

Omslaget till *Contra* denna gång är hämtat från bokomslaget till boken *Mänskliga rättigheter*, som nyligen gavs ut av *Contra*. Boken innehåller centrala konventioner om de mänskliga rättigheterna och fungerar som uppslagsbok för den som vill göra sin rätt gällande. Boken kan rekvireras från *Contra* för 89:- plus porto.

Höjda porton

Postverkets portohöjningar nyligen var — som vanligt — speciellt kraftiga i de portoklasser som är av speciellt intresse för *Contra*. Medan ett vanligt brevporto höjdes med 5 procent var höjningen på ekonomiportot hela 25 procent. Det betyder kraftigt höjda kostnader för *Contra* — och *Contra*s läsare. Vi tvingas därför justera vår portoavgift till 8:- för den som betalar i förskott. Postförskottsavgiften blir 15:-.

Skänk rabattmärken till Contra

Posten ger som vanligt ut rabattmärken i vår. Dessa utgör ett betydelsefullt bidrag för att dryga ut omkostnaderna för porto. *Contra* använder konsekvent rabattmärkena för försändelser som annars skulle kräva dubbelt porto. Har Du möjlighet att avstå från några av Dina rabattmärken — och kan skänka dem till *Contra* — kan Du se Ditt bidrag mer än fördubblas på vägen!

Nya böcker

Vi kan denna gång erbjuda två nya läsvärda böcker. Dels Gösta Hulténs och Jan Samuelssons bok *Omaka par* som behandlar Sovjets charmoffensiv mot kyrkorna i Väst, och då inte minst Svenska kyrkan. Boken som var så avslöjande och obehaglig att den fick ärkebiskopen att ta till pennan i protest. Men det gjorde inte boken mindre betydelsefull, tvärtom. Boken är på 167 sidor och kostar 68:-.

Den andra boken är skriven av Fernando Arrabal. Den innehåller en flammande — ja eldfångd — stridsuppmaning riktad mot Fidel Castro och den kubanska diktaturen. Boken är skriven av en spansk författare som tidigare gjort sig känd för en lika från anklagelse mot Franco-regimen. Boken omfattar 93 sidor och kostar 78:-.

Våra källor

Cronid Lubarsky ger var fjortonde dag ut en anspråklös stencil på 8 sidor i A5-format. Den innehåller dock alltid senaste nytt från de politiskt oliktankande i Sovjet och senaste nytt om de politiska fångarna, processer mot oliktankande och andra inslag i förtrycksapparaten. Bulletinen utkommer på engelska och ryska. En del material publiceras också på tyska. De ryska nyheterna kommer något före de engelska, men fördröjningen är obetydlig.

Vänd Dig till *USSR News Brief*, Das Land und die Welt e.V., Schellingstraße 48, D-8000 München 40, Västtyskland så får Du ytterligare information om bulletinen.

Miljardbidrag till socialdemokraterna

Den socialdemokratiska rörelsen utgör en storkoncern med cirka 120 000 anställda och 75 miljarder kronor i omsättning per år. Flagskeppen är KF, OK, BPA och Folk-sam. När man bedömer de politiska insatserna, resurser i valkampanjer osv måste man ta hänsyn till det arbete som denna ekonomisk-politiska maktapparat nedlagt.

Men också rörelsen kulturella apparat, utan vilken 1985 års "valseger" skulle varit betydligt ovissare imponerar. Framförallt måste det betonas att denna apparat i hög grad lever på offentliga medel, dvs ofrivilligt bekostas av oss alla skattebetalare.

Några av de viktigare offentliga bidragen redovisas nedan. De är dock tilltagna i underkant. Folkets hus och Folkets park torde få betydligt större bidrag. De, liksom andra rörelseorganisationer, är dessutom ofta uppknutna till kommuner i landet genom långfristiga avtal, kommunalt delägande av anläggningar o dyl.

Den största posten i sammanställningen berör ABF, som årligen tilldelas runt en halv miljard i offentliga bidrag! (229 Mkr i statliga cirkelbidrag, 30 Mkr från Kulturrådet, 73 Mkr från landstingen och 173 Mkr från kommunerna). Givetvis gäller inte alla dessa bidrag politiska kurser. Men i ABF:s enorma kursutbud blir andelen politiska kurser ändå viktig. Förbundet står sålunda för hela 56 procent av samhällsstudierna i vårt land (Bara för SAP-kurser får man 13 Mkr!)

Näst ABF-bidragen viktigast är det offentliga pressstödet, som för A-pressens del ger 211 Mkr per år. A-pressens tidningar — ett trettiotal — har en total dagsupplaga på 900 000 ex. Trots att vissa tidningar går tämligen bra, skulle A-pressen som helhet knappast överleva utan detta stöd. Det är utformat så att A-pressen i dagsläget får klart mera (60 procent) av stödet än vad som motsvarar s andel av väljarkåren.

Visst kan det hävdas att pressstödet i första hand är just ett "pressstöd". Men genom att A-pressen är långt närmare knuten till SAP än den borgerliga pressen till oppositionen (något som framgår fullt tydligt under valkampanjerna) får pressstödet för arbetarrörelsen en politisk förstärkningseffekt.

Förutom de väldiga bidragen till ABF och A-pressen går stora summor skattemedel till SAP i form av partistöd (132 Mkr), till facket utbildnings- och skolverksamhet och till Folkets hus och Folkets park (anordnings- och utrustningsbidragen bara till Folkets hus ligger på 150 Mkr, men växlar från år

till år).

Varje år får rörelsen skattevägen, enligt här gjorda låga beräkning, minst 150 kr av varje skattebetalare!

Olof Palme var naturligtvis fullt medveten om värdet av denna offentligt finansierade s-apparat. Vid ett tillfälle uttryckte han sig så här: "Ett förstatligt företag kan genom en borgerlig valseger privatiseras, men om vi bygger upp demokratiska centra som ligger vid sidan om statsmakten så består det." (ETC nr 10 1981).

Tanken är glasklart logisk, med undantaget att den apparat som s skapat knappast är "demokratisk" i gängse mening. Skrivna och oskrivna regler i de olika rörelseorganen sätter i de flesta fall effektivt stopp för personer och idéer som går emot rörelsens mål. Man kan också lätt utpeka en avgränsad "rörelseelit", som fattar de väsentliga besluten — i partiet och LO, i KF och OK, i Riksbyggen och BPA, i Arebolagen och A-pressen.

Carl-Johan Ljungberg

Offentliga bidrag till arbetarrörelsens organisationer (några exempel)

Partistöd till SAP	132 300 000
Bidrag till SSU	980 000

Bidrag till SSU:s ferieverksamhet	150 000
Bidrag till Unga örnar	1 100 000
Bidrag till UÖ:s ferieverksamhet	750 000
Presstödet till A-pressen	211 000 000
Stöd till organisationstidskrifter	8 233 000
Utbildningsbidrag till SAP	13 600 000
Offentliga bidrag till ABF	526 776 000
Utbildningsbidrag till LO	31 000 000
Statsbidrag till rörelsens	
folkhögskolor	30 000 000
Statsbidrag Metalls utbildning	18 500 000
Statsb. Kommunals utbildning	15 000 000
SÖ-bidrag till LO för facklig skol-	
information	1 000 000
Statsbidrag folkparkerna	4 000 000
Landstingsbidrag d:o	610 000
Kommunbidrag d:o	50 562 000
Statligt anordnings- och utrustnings-	
bidrag till Folkets hus	150 000 000
Andra statsbidrag Folkets hus	3 547 000
Landstingsbidrag d:o	539 000
Kommunalt bidrag FH Göteborg	500 000
Kommunalt bidrag FH Malmö	1 238 000
Kommunalt bidrag FH Sthlm	1 112 000
Bidrag ABF/Sveagalleriet	275 000
Landstingsbidrag till politisk ung-	
domsverksamhet	2 000 000
Summa	1 204 772 000

Över en miljard kronor av skattebetalarnas pengar går årligen till organisationer och verksamhet som står det socialdemokratiska partiet nära. Bara ABF får över en halv miljard!

Framsteg för befrielsekampen i Mozambique

Befrielse rörelsen Renamo i Mozambique har misslyckats i sin internationella PR. Dess verksamhet är nästan okänd utomlands. Rörelsen är desto mer framgångsrik i Mozambique och kontrollerar allt större del av landet. SIDA har t ex tvingats dra in all personal utanför huvudstaden Maputo.

Min första kontakt till den mystiska guerillagruppen Renamo — *Resistencia Nacional de Mocambicana*, Mozambiques nationella motståndsrörelse — var uppskakande. Det var sent på eftermiddagen den 13 juni 1985. Några timmar tidigare hade jag kommit över gränsen in i Mozambique från ett grannland. Jag paddlade en barkkanot över en gytjig flod som utgör gräns. Efter att ha tagit oss fram ungefär 15 km genom terrängen förklarade mina vägvisare att vi närmade oss Renamos läger. Äntligen tänkte jag. Det var mitt fjärde försök på två år att komma in i landet och träffa Renamo. Äntligen hade jag lyckats.

Jag hörde ett skott från träden framför mig. Jag reflekterade inte närmare — antagligen var det en vaktpost som varskodde om främlingarnas ankomst. Men jag hade fel. När jag kom in i lägret väntade en blodig scen. En bödel hade skjutit skottet och dödat en tillfångatagen spion från Frelimo, den Sovjet-stödda marxistiska upprovsrörelse som grep makten vid Mozambiques självständighet från Portugal 1975. Den döde spionens huvud hade just skilts från kroppen med hjälp av en machete. Medan den huvudlösa kroppen bars bort tog en soldat från Renamo upp huvudet, som hade ett stort hål i vänster tinning efter bödelns kula. Han visade upp huvudet för mig. "Jag tror inte att vi får problem med Frelimo-spioner den närmaste tiden", sa han med ett leende. Chefen för lägret, Commandante Fujao, gav soldaten order att sätta huvudet på en påle vid närmaste välg för att varna eventuella andra Frelimo-agenter i området.

Ett bord med en ren röd- och vitrutig duk och provisoriska stolar hade ställts i ordning. Fujao bad mig med en gest att sitta ner och förklarade: "Om president Dhlakama (Afonso Dhlakama, president och överbefälhavare för Renamo) får höra talas om detta blir han så arg att han vill sätta ditt *mitt* huvud på pålen. Presidenten säger att vi framförallt inte skall terrorisera lokalbefolkningen, att lokalbefolkningen skall se oss

som en vän och beskyddare mot Frelimos tyranni. Men när vi grep den här mannen erkände han att han var Frelimo-soldat. Han kom inte härifrån, även om han låtsades det. Eftersom vårt jobb är att döda Frelimo-soldater dödade vi honom." Han ryckte på axlarna och log. "Välkommen till vårt läger, välkommen till Renamo. Vill du ha något att äta?"

Jag tackade ja och någon kom med *uzima*, majsgröt. Fujao fortsatte att tala med mina två vägvisare. De var mozambiker som fungerade som representanter för Renamo i grannlandet. De talade portugisiska, det gemensamma språket för alla stammarna i Mozambique; en av mina vägvisare talade hjälplig engelska och kunde översätta för mig.

Fujao var imponerande. Hans hy var slät och skinande svart som vapenstål. Musklerna svällde genom en brun stickad skjorta, lockarna fick hans hår att se ut som ett spindelbo, en erövrad sovjetisk pistol satt i hölstret på hans smala midja. Han var 31 år gammal och hade varit med i Renamo i fyra år. Innan dess hade han arbetat på en restaurang i hamnstaden Beira. När hans far råkade ut för en lokal Frelimo-tjänstemans vrede och försvann beslöt Fujao sig för att ansluta sig till motståndsrörelsen.

Intervju med Dhlakama

Mitt första försök att komma in på rebellkontrollerat område i Mozambique hade gjorts 1983. Under mina studier av antisovjetiska guerillarörelser hade jag först tagit mig in i Nicaragua till Contras. Därefter till Afghanistan och sedan bar det av till Afrika. I Nairobi träffade jag min första hemliga Renamo-kontakt.

Jag lärde känna en rad Renamo-ledare i tre svarta afrikanska länder som gränsar till Mozambique. Men de kunde inte få in mig i landet 1983. De misslyckades också 1984 på grund av en rad problem, där ett av de största var min vita hy. Om jag hade varit svart hade det varit enkelt att smuggla in

mig, men en vit man väcker uppseende på den afrikanska landsbygden.

I september 1984 tillbringade jag två veckor vid Mozambiques gräns i väntan på en Renamo-patrull som skulle hämta mig. Den kom aldrig — striderna med regeringsstyrkorna var alltför intensiva i området — och jag kom aldrig in i Mozambique, även om jag senare fick veta att en rapport till den amerikanska underrättelsetjänsten hävdade att jag gjort det. Det var en komplott av Mozambique-lobbyen i utrikesdepartementet var jag övertygad om. Den gruppen försökte ordna amerikanskt stöd till kommunistregimen i Mozambique och var hysterisk motståndare till Renamo. Det var den gruppen som såg till att Samora Machel togs om hand furstligt när den kommunistiske härskaren besökte Washington i september 1985.

Inställningen till Renamo förvänar bara om man tror att utrikesdepartementet är till för att tillvarata USA:s nationella intressen. Det blir inte så svåröklarligt om man inser att utrikesdepartementet är en byråkrati vars främsta mål är att permanenta byråkratin och utvidga den egna organisationen. Utrikesdepartementet har tydligen ansett att det skulle bli en fjäder i hatten om man lyckades locka bort Machel från det sovjetiska lägret med hjälp av diplomatisk skicklighet, löften om bistånd, fördelaktiga lån och krediter från Internationella valutafonden.

Under 1984 lyckades jag ändå till slut intervjuas Afonso Dhlakama genom radio från ett grannland. När jag ställde frågan om amerikanska utrikesdepartementets uppvakning av Machel svarade han att "den representerade en mycket dum och naiv dröm." Sådana drömmar har blivit en del av utrikesdepartementets världsbild. Jonas Savimbi, ledare för UNITA-guerillan i Angola, sa en gång till mig: "Det är Tredje världen som måste inge USA mod att stå emot Sovjet och kämpa för sina egna ideal, inte tvärtom — att komma med botemedlet mot det som Solzjenitsyn kallar 'Västerlandets misstag'."

Afonso Dhlakama är son till en hövding i Changane-Ndau-stammen. Han föddes nyårsdagen 1953 i staden Chiba Bava i Sofalaprovinns. Vid 19 års ålder engagerades Afonso av sin farbror Samuel (som nu arbetar vid Mozambiques hälsovårdsministerium i huvudstaden Maputo) till motståndsrörelsen Frelimo. Det var i mars 1972. Afonso hade just deserterat från den portugisiska kolonialarmén, dit han tvångsinkallats året innan.

På väg in i Mozambique med hjälp av vägvisare från frihetsrörelsen Renamo.

Frelimo hade bildats genom en sammanslagning av tre av Mozambiques nationalist-rörelser i juni 1962 i Dur-es-Salaam i Tanzania med dr Eduardo Mondlane som ledare. 1964 hade Frelimo börjat den väpnade kampen mot den portugisiska kolonialmakten.

Både Mondlane — läkare utbildad i USA och FN-tjänsteman — och Felipe Magaia, Frelimos militära chef, var motståndare till marxismen och var särskilt misstänksamma mot Sovjets avsikter. Rivalitet utvecklades mellan Magaia och Samora Machel, en fanatisk maoist som hade anslutit sig till Frelimo 1963. I oktober 1966 mördade Machel och hans anhängare Magaia, varefter han övertog Magaias uppgift som militär chef. När en prosovjetisk Frelimo-fraktion i februari 1969 mördade Mondlane gick Machel över från maoismen till den sovjetiska marxismen. Han blev med sovjetiskt stöd både politisk och militär ledare för Frelimo. Befrielse-rörelsen omvandlades till en "revolutionär förtrupp" och de ledare som fortfarande höll fast vid Mondlanes ursprungliga tankar på pluralistisk demokratisk tolerans antingen dödades eller utslöts.

Den sovjetiska kopplingen doldes väl för tonåringar bland soldaterna, som exempelvis Dhlakama, som hade anslutit sig till Frelimo för att slåss för frihet från portugisiskt styre. När friheten kom i juni 1975 hade Portugals kommunistvänliga regering under Vasco Gonçalves tagit makten och var mån om att överlämna Mozambique till det Sovjetvänliga Frelimo. Dhlakama som varit kompanichef utsågs till chef för underhållsdetaljen

för Frelimo i provinsen Sofala. Från sin observationspost i Beira insåg han under de två kommande åren att landet inte alls blev självständigt utan omvandlades från en portugisisk till en sovjetisk koloni.

Och att vara en sovjetisk koloni var mycket värre. Machels försök att omvandla landet till ett marxistiskt samhälle av sovjetisk modell resulterade i en terror av samma slag som den de Röda khmererna samtidigt drev i Kambodja. Mozambiques folk var utmattat och desperat i sin längtan efter fred och frihet, som Frelimo lovat dem. De skulle snart upptäcka att Samora Machel var Afrikas svar på Pol Pot.

Kort efter självständigheten startade Machel en "kampanj mot prostitution och brottslighet". Den första arresteringsvägen gav 15.000 fångar. Machel berättade att han funnit otaliga "Tolkfiender" mitt ibland dem, hela klasser i själva verket: de vanliga borgarna, reaktionärerna, imperialisterna och agenterna för kolonialmakten. För att "mobilisera och organisera massorna" måste fienderna utrotas hänsynslöst. Det var en revolutionär plikt att informera regeringen om vilka som var misstänkta, även om det var den egna familjens medlemmar. Tusentals människor angavs av sina grannar eller släktingar som tidigare agenter för PIDE, den portugisiska kolonialmaktens hemliga polis.

När fångelserna blev överfulla inrättade Machel "omskolningscentra" — koncentrationsläger som han kallade "laboratorier för omvandling av människan". Lägren drevs

av SNASP (säkerhetstjänsten), som utbildad och organiserats för uppgiften av Östtyskland. SNASP drev också "Folkets revolutionära militärtribunaler". Dessa blev ansvariga för att laboratorierna fylldes med "infiltrados" (femtekolonnare) och "revolutionära parasiter". Amerikanska och andra under-rättstjänster uppskattar att mellan 200 000 och 300 000 personer suttit fängslade i Machels Gulag, där mer än 75 000 personer dött.

Det var inte det samhället Dhlakama kämpat för. När han såg sig om hur Machels sociala experiment gick fram — lägren, försöken att utplåna de traditionella stammarna genom att tvinga samman landsbygdsbefolkningen i kollektivjordbruk; tvångsåtgärderna mot "arbetslösa parasiter" och "marginella element" från städerna till avlägsna områden i djungeln för att bygga hyar och bryta ny jordbruksmark. Det östtyska spion- och informationsnätet hindrade folk från att lita på varandra — 10 m mellan far och son skapades en klyfta; den ändlösa marxistiska propagandan och folk från Sovjet som styrde och ställde med allt och gav order till mozambikerna som till boskap fick Dhlakama att bestämma sig för att han måste kämpa igen.

Men hur skulle det gå till och med vem skulle man samarbeta? Det var då han bestämde sig för att leta rätt på Orlando Cristina.

Commandante Andre

Orlando Cristina är vit portugis, vars familj bott i Mozambique i generationer. Han hade varit storviltjägare och guide. Han anslöt sig till Frelimo i Tanzania 1963, på samma sätt som många andra vita mozambiker som stödde dr Mondlanes demokratiska ideal. Efter mordet på Mondlane blev Cristina alltmer missnöjd och hans sista illusioner skingrades under övergångsregeringen månaderna innan självständigheten, när Frelimo för första gången fick pröva på makten.

Machels första projekt var att systematiskt eliminera den svarta och vita medelklassen i Mozambique. Nittio procent av de 260.000 portugisiska jordbrukarna flydde under Frelimos terror- och expropriationskampanj. De flydde till Portugal.

Av dem vars egendom blev beslagtagen av Frelimo var kanske den allra rikaste Jorge Jardim, som Cristina arbetat åt som guide under Jardim's storviltjakter. Jardim kom överens om att finansiera en ny radiostation åt Cristina, *Voz da Africa Livre*, det fria Afrikas röst. Den startade sina sändningar i Rhodesia i juni 1976.

Efter att ha lyssnat till radiosändningarna fattade Dhlakama sitt beslut. I juni 1977 tog han sig över gränsen in i Rhodesia för att leta rätt på Cristina. Han letade också efter en man som han en gång träffat i Beira och som han hoppades också hade tagit sig till Rhodesia. Det hade han, och Cristina sammanförde Dhlakama med Andre Matadi Matsangasse, idag byllad som Commandante

Andre, Renamos grundare.* Matsangaise hade kämpat för Frelimo och blev efter självständigheten placerad vid ingenjörstrupperna i Beira. Efter bara en kort tid började Matsangaise, en karismatisk ledare och lysande talare, att fördöma den nya regimen för att den infört diktatur istället för demokrati. När han försökte organisera proteströrelsen bland soldaterna arresterades han och skickades till ett koncentrationsläger i Sacuza.

Han flydde från Sacuza i oktober 1976 och lyckades samla en grupp missnöjda Frelimo-soldater som genomförde en djärv räd mot Sacuza-lägret och påföljande april befriade Matsangaises gamla kamrater i lägret. Fångarna tillfrågades om de ville delta i en andra befrielsekamp: "Frelimo har sålt revolutionen till den sovjetiska kolonialmakten. Nu måste vi kämpa för Mozambiques demokrati och självständighet ytterligare en gång. Är ni med mig?" Alla ropade ja och Renamo var fött.

Matsangaise åkte för att leta rätt på männen bakom Det fria Afrikas röst för att få hjälp. "Ni pratar mycket," sa han till Cristina, "och det ni säger är sant. Men vi vill inte bara prata, utan slåss också, ta upp vapnen mot Frelimo. Kan ni hjälpa oss?" Cristina fick Jardim och andra förmögna *retornados* (mozambiker som hade flytt till Portugal) att finansiera inköp av vapen och förråd och upprättandet av ett utbildningsläger i Odzi, alldeles vid gränsen till Rhodesia. När detta var på gång kom Dhlakama. Han och Matsangaise utvecklade snabbt nära förbindelser och snart blev Dhlakama nummer två i organisationen.

Ett guerillauppror behöver för att vara framgångsrikt — ja i början för att över huvud taget komma igång — en tillflyktsort i ett grannland. Dit kan personer fly för utbildning och upprovsrörelsen kan få försörjning därifrån. För Contras i Nicaragua är det Honduras som utgör den tillflyktsorten. För guerillan i Afghanistan är det Pakistan. För Eritrea och Tigre är det Sudan. Inte ens Jonas Savimbis UNITA litar helt till Angola, man får bränsle från Sydafrika och annat material från flera svarta afrikanska stater. Allt transporteras över gränsen från Namibia. Det nybildade Renamo kunde till en början använda sig av Rhodesia.

Med Cristina som huvudansvarig för finansieringen kunde Matsangaise samla alltfler flyktingar från Machel's Gulag omkring sig. Många var missnöjda Frelimo-soldater som hade kämpat mot portugiserna och de behövde ingen utbildning i guerillakrigföring. Renamo-grupper började genomföra räder och bakhåll mot Frelimo-garnisoner och konvojer och inriktade sig på nyckelpunkter i transportnätet som broar. Under de kommande två åren, från mitten av 1977 till mitten av 1979, blev Commandante Andres

*Commandante Andre presenteras mer utförligt i Contra nr 2 1980.

räder kända över hela Mozambique. I augusti 1979 hade två basläger upprättats i landet och bägge stod i daglig radiokontakt med Cristina i Odzi.

Den 17 oktober 1979 ledde Andre Matsangaise ett angrepp mot ett Frelimo-läger när han blev dödad. Dhlakama tog över befälet över de demoraliserade guerillasoldaterna och utsiktarna verkade dåliga. Rhodesia skulle snart bli Zimbabwe med Robert Mugabe istället för Ian Smith som ledare. När det skett skulle Mugabe, som var vän med Samora Machel och marxist, omgående stänga gränserna för Renamo. Det behövdes en ny tillflyktsort och det snabbt. Det fanns egentligen bara ett alternativ, och det var inte tilltalande för en svart afrikan. Men det var nödvändigt. Dhlakama bad Cristina att kontakta Sydafrika.

Genom rhodesiska vänner kom Cristina snart i kontakt med den sydafrikanska militära underrättelsetjänsten SAMI. I april 1980, några dagar innan Mugabe tog över, lämnade Cristina och hans medhjälpare Odzi för att sätta upp Det fria Afrikas röst i Phalaborwa i norra Transvaal i Sydafrika. Med hjälp av den sydafrikanske officeren överste van Niekerk kunde Cristina organisera regel-

bundna lufttransporter av förmödenheter med medicin och sovjetiska vapen som erövrats under sydafrikanska räder mot guerillaläger i Angola.

Renamo var igång igen. Och verksamheten utvecklades positivt. Dhlakamas ställning som "president och överbefälhavare" var obestridd eftersom han visade sig ha stor talang som guerillaledare. Han upprättade en kedja av små guerillabaser över hela landet. Renamo drog till sig tusentals frivilliga. En stor del av stödet kom från "regulos", gamla byhövdingar, en grupp som Machel förde krig mot i sin kamp för den "nya socialistiska människan" i Mozambique.

Nej till Sovjet

Renamos budskap var mozambisk nationalism contra sovjetisk kolonialism. Att försvara och respektera traditioner och trosuppfattningar i Mozambiques olika kulturella och religiösa grupper (av en befolkning på mer än 13 miljoner är omkring 12 procent kristna och dubbelt så många Sunni-muslimer, återstoden är animister). Att försvara demokratin mot den marxistiska diktaturen och rätten för varje mozambiker att tjäna sitt levebröd som han eller hon vill istället för att bli inordnad i kollektivt slaveri.

Budskapet kom också ur gevärsmynningen. Riktad mot ekonomin och Frelimos förmåga att styra. Nyckelmål var järnvägslinjerna från Maputo och Beira till Zimbabwe, oljeledningen från Beira till Mutare i Zimbabwe, de asfalterade huvudvägarna, särskilt längs kusten, kraftledningarna från Cabora Bassa-dammen vid Zambezi, som förser Sydafrika med 12 procent av landets elström. Kraftledningarna skars av för första gången i november 1980 och det upprepadet två gånger 1981. Sedan gjorde Zamco, det sydafrikanska bolaget som driver Cabora Bassa, en överenskommelse med guerillan om stöd med ett hemligt belopp. Angreppen upphörde.

Men det gick inte att träffa någon överenskommelse med Machel. Hans svar på Dhlakamas förslag att uppta förhandlingar om en demokratisering av Mozambique besvarades med dagliga fördömanden av "de beväpnade banditerna" och "den sydafrikanska rasismens kreatur". Dessutom förstärktes den fascistiska kontrollen och den östtyska övervakningen av landets invånare. Frelimo-trupperna vann en del segrar i början, som när de erövrade Renamos läger Garagua i december 1981. Dhlakama flyttade då Renamos högkvarter till en plats vid foten av Gorongosa-bergen* i centrala Sofala.

Under 1982 fortsatte Renamo uppbyggnaden, samtidigt som Frelimos framgångar blev mindre. Stora delar av Sofala- och Manica-provinserna, norra Gaza-provinsen och södra Tete-provinsen kontrollerades inte

*I augusti 1985 erövrade mozambiska och zimbabwiska styrkor efter stora — och i media uppreklamerade insatser — Gorongosa. I det tysta återtog Renamo basen den 15 februari 1986.

längre av Frelimo. I juni hade Dhlakamas styrkor gått över Limpopo-floden till södra Gaza och i augusti hade de gått över Zambezi till Zambezia. Det såg nu dystert ut för Frelimo — hur dystert avslöjades när Jorge da Costa, chef för Frelimos hemliga polis, hoppade av till Sydafrika den 6 juni 1982. Den bild han målade upp var dystert.

Han beskrev Samora Machel som en maktgalning, som kunde gömma sig i timmar under en trappa på ett sjukhus för att göra anteckningar om vad personalen gjorde och sedan komma fram och anklaga dem för att vara lata. Han kunde få raserianfall om en flygvärdinna på Air Mozambique inte hade ett högt glas till hans whisky och han gav en dag order om att de som hade randiga kläder på Maputos gator skulle arresteras, pryglas och fängslas — för att följande dag ta tillbaka orden.

Da Costas arkiv upptog mellan 4.000 och 5.000 sovjetiska medborgare i Mozambique. Huvudsakligen militärer under befäl av överste Anatolij Sjadrin från KGB. Arkiven innehöll ungefär 1 000 östtyskar under befäl av general Günther Weinrich från östtyska säkerhetspolisen och ungefär 4 000 kubaner, återigen huvudsakligen militärer, under överste Haras Sanchez från Castros DGI (kubanska hemliga polisen).

Framgångar

Renamos framgångar fortsatte under 1983, men med ett bakslag i april när Orlando Cristina dog, mördad av en okänd på sin gård utanför Pretoria. I slutet av året fanns Renamo i hela Zambezia och också i provinserna Nampula och Niassa (under framryckningen hade man befriat fångarna i flera av Machel's koncentrationsläger), norra Tete, stora delar av Inhambane och man började närma sig huvudstaden Maputo. Machel vände sig i desperation till Väst för att få stöd och hävdade att han var besviken på marxismen och Sovjet. Han kontaktade t o m Sydafrika. Var de beredda att sälja ut Renamo om han i utbyte sålde ANC, den sydafrikafientliga guerillaorganisationen som hade högkvarter i Maputo?

Pik Botha, Sydafrikas utrikesminister gillade förslaget. Botha (som inte är släkt med Sydafrikas president P. W. Botha) tillhörde en falang inom den sydafrikanska regeringen som menade att det var i Sydafrikas intresse att ha fattiga och försvagade prosovjetiska marxistiska stater till grannar — för att hålla andan av belägring uppe hos de vita sydafrikanerna, för att få sympatier i Väst, för att få militärt svaga grannar som slets sönder av inre konflikter och uppror — istället för livskraftiga demokratier som leddes av självständiga ledare.

Dessutom, om världspressen bevakade när ledaren för Sovjet-Mozambique skakade hand med Sydafrikas president när de undertecknade ett icke-angreppsavtal skulle det vara en PR-kupp. Och det var så det gick. Vid järnvägsknuten Nkomati på den syd-

afrikanska sidan av gränsen den 16 mars 1984.

Kort därefter tvangs ANC flytta sitt högkvarter till Lusaka i Zambia och Renamos försörjningsbas i Phalaborwa stängdes. Luftbron till Gorongosa upphörde — men inte utan ingripande från SAMI. Chefen för SAMI, general Pieter der Westhuizen var rasande över vad han betraktade som Pik Bothas förräderi och lyckades organisera omfattande leveranser av vapen till Renamo innan överenskommelsen undertecknades. Även om SAMI hade kontakter med Renamo på låg nivå även efter avtalet — något som Pik Botha medgav i september 1985, stod nu Dhlakama på egna ben.

Mozambiques befolkning var också utlämnad. I stora delar av landet hade det inte fallit regn på tre år. En stor del av de livsmedelssändningar som kom från USA och internationella hjälpprogram gick till Frelimos armé (precis som i Etiopien). I mitten av 1984 uppskattade de internationella hjälpprogrammen att 170 000 mozambiker hade dött av svält och sjukdomar sedan torkan började.

Men det fanns inga tecken på svält i de Renamo-kontrollerade delar av landet som jag passerade genom. Det fanns inget överflöd, förvisso inte — min lunch bestod vanligen av bit rå cassava som kallades "Fernandos ben" — men jag såg sällan barn med uppsvällda magar eller andra tecken på hungersnöd. I en fiskeby vid ett träsk nära gränsen frågade jag två bybor som talade en del engelska hur det stod till.

"Det är mycket bättre här med Renamo som kontrollerar gränsen och hela området," fick jag veta. "Nu kommer många för att köpa vår fisk. Frelimo försökte kontrollera allt, ingen fick driva egna företag. Med Renamo har vi fått frihet, vi tror på dem — Renamo gillar att vi driver egna företag. Det är mycket bättre nu!"

En Renamo-soldat bredvid mig som bara kunde några ord engelska log och ropade: "Renamo — kapitalism! Frelimo — kommunism!" Alla skrattade. Han höjde sin Kalasjnikov och skrek: *Abassos comunismo!* (ned med kommunismen) *Capitalismo muito bom!* (kapitalism är mycket bra).

Under alla mina sammanträffanden med antisovjetiska guerillarörelser har jag aldrig träffat på en mer uttalat prokapitalistisk hållning än hos Renamo. Många bor ute i djungeln utan utbildning, men de har en intuitiv känsla för det nödvändiga sambandet mellan politisk och ekonomisk frihet.

Ett bra exempel var Conrad, som Fajao hade gett uppdraget att leda mig genom Renamo-området. Han arbetade för många år sedan åt ett vitt par i Rhodesia och kunde en del engelska. "Jag tycker inte om kommunismen, den är inte bra," förklarade han passionerat. "Den är omöjlig. Jag gillar kapitalismen, för jag kan ta pengarna jag tjänar och köpa en skjorta, ett par skor, en cykel eller vad jag vill. Men han (Samora

Machel) säger nej! Frelimo säger att man måste vara fem eller tio för att köpa en cykel, man får inte köpa den själv. Men det är mina pengar! Frelimo har ingen rätt att säga åt mig hur jag ska använda mina pengar. Ja, kommunismen är förskräcklig!"

För Conrad och många andra guerilla-soldater jag talade med betyder kommunism kollektivism: egendom och tillhörigheter ägs kollektivt, man behandlas inte som en individ utan som en medlem i en social grupp. Kapitalism är detsamma som individuell frihet, frihet att äga och använda saker själv, frihet att öppna en egen butik, frihet att arbeta med vad man vill (och inte det staten säger till om), frihet att säga upp sig och skaffa ett annat jobb.

Kapitalismen betyder också politisk frihet — demokrati. "Vem valde Samora Machel till ledare för Mozambique?" frågade Manuel, chef för den Renamo-patrull jag följde med. "Han valde sig själv — han är diktator, han ger order, alla andra måste lyda. Renamo vill ha demokrati, där folket kan välja den ledare de vill ha." Jack Wheeler

Fortsättning följer i nästa nummer.

Reprinted, with permission, from the December 1985 issue of Reason magazine. Copyright 1985 by the Reason Foundation, Box 40105, Santa Barbara, CA 93140-0105, USA.

Patrolledaren Manuel: "Vem valde Samora Machel till ledare för Mozambique. Han valde sig själv — han är diktator."

Betalar Du för mycket i kommunalskatt?

Borgerligt styrda kommuner är fattigare än socialistiskt styrda. I fattiga kommuner håller kommunalmännen igen på utgifterna. Men i rika kommuner slösar socialistiska kommunalmän, medan borgerliga snålar. Här kan Du läsa hur det är i Din kommun!

Ett företag som sköts ineffektivt slås ut. Konkurrenterna tar över marknaden. Så går det inte till i den kommunala ekonomin. En ineffektivt skött kommun överlever. Ibland kan visserligen kommunledningen bli utbytt av väljarna, men ibland är den lokala maktapparaten så väloljad att inte ens den mest uppenbara inkompetens får väljarna att reagera.

Vi vet att kommunerna har olika hög kommunalskatt. Skattenivån är ett mått på hur väl kommunen sköter sig — men i skattesatsen finns också en rad andra faktorer inbyggda. Har kommunen många barn eller äldre — något som kostar pengar? Är kommunens invånare höginkomsttagare — något som hjälper till att sänka skatten? Är kommunen snål eller generös när det gäller att förse medborgarna med kommunal service?

Kommunförbundet har sedan länge utarbetat en kontoplan som kan användas av kommunerna. En någorlunda enhetlig redovisning underlättar jämförelser. Men självklart råder stora individuella skillnader. Men med utgångspunkt från de kommunala räkenskaperna är det möjligt att ta fram jämförande nyckeltal. En samsamställning över de olika kommunernas effektivitet på olika områden görs varje år av Statistiska centralbyrån. Det är 17 variabler som mäts av SCB, exempelvis kostnad per inskriven i daghem, kostnad per invånare för bibliotek, kostnad per invånare för administration, kostnad per elev för skolmåltider osv.

Med utgångspunkt från de nyckeltal SCB tagit fram har Stein & Jagrén Research på uppdrag av Näringslivets ekonomifakta räknat fram hur "slösaktiga" kommunerna är. Dvs, hur mycket skulle kommunalskatten kunna sänkas om alla kommuner var lika effektiva — och snåla — som den bästa kommunen. Genom den här metoden undviker man helt de snedvridningseffekter som kan uppkomma genom att kommunerna har olika stort skatteunderlag.

De slutsatser som dras av undersökningen är följande:

— borgerligt styrda kommuner har generellt sätt lägre skattekraft än kommuner med socialistisk majoritet

— kommuner med låg skattekraft har lägre kostnader, dvs de är snålare och/eller effekti-

vare

— borgerligt styrda kommuner har lägre kostnader än socialistiskt styrda kommuner — med ökad skattekraft ökar kostnaderna i de socialistiskt styrda kommunerna, medan ökad skattekraft i borgerliga kommuner inte leder till ökade kostnader.

Vi skall i tabellform återge slutsatserna — varje kommun redovisas, med den mest effektiva kommunen först. För flertalet kommuner finns också en "skattesänkingspotential" angiven. Det gäller hur mycket skatten skulle sänkas om den aktuella kommunen var lika effektiv som den effektivaste fjärdedelen av alla kommuner är i genomsnitt. För den första fjärdedelen av

kommunerna anges därför ingen skattesänkingsmöjlighet alls.

Det skall påpekas att turordningen är sådan att den effektivaste kommunen kommer först. Att skattesänkingsmöjligheterna inte är rangordnade på samma sätt beror bl a på dagens skattesats — den kan vara för hög eller för låg i förhållande till kommunens kostnader.

Samtliga siffror avser 1983.

Finns det anledning för Dig att tala med Dina kommunala förtroendemän om slöseri i just Din kommun — eller har de skött sig så väl att omval är motiverat 1988?

I en del kommuner har kommunalmännen det så väl förspänt för sig att de trots slösaktighet kan hålla rimliga skatter. Här ger vi uppgifter om hur effektivt Din kommun sköts. Är Dina kommunalmän värda förnyat förtroende i nästa val?

Den bästa fjärdedelen av kommunerna kan inte göra mycket för att höja effektiviteten och därmed sänka kommunalskatten. Men även bland dessa kommuner skiljer sig effektiviteten inbördes. Vi börjar uppräkningsen med den effektivaste (småaste) kommunen och sedan följer kommunerna i tur och ordning allteftersom "spenderbyxorna" blir större.

Kungsbacka, Svedala, Vaxholm, Täby, Häbo, Vallentuna, Mörbylånga, Tanum, Färgelanda, Örkeljunga, Hörby, Höör, Lerum, Essunga, Hålsjöholm, Svalöv, Österåker, Upplands-Bro, Ronneby, Staffanstorps, Vellinge, Skurup, Falkenberg, Svenljunga, Herrljunga, Tidaholm, Ydre, Söderköping, Aneby, Almhult, Bjuv, Öckerö, Tranemo, Ekerö, Lessebo, Borgholm, Lomma, Sjöbo, Härryda, Orust, Mellared, Säter, Vingåker, Gislaved, Ängelholm, Kävlinge, Höganäs, Ale, Ulricehamn, Grästorp,

Vara, Arjäng, Surahammar, Heby, Salem, Uppsala, Vadstena, Torsås, Emmaboda, Tomelilla, Simrishamn, Hylte, Tjörn, Munkedal, Kungälv, Lysekil, Lidköping, Värmdö, Östhammar, Gnosjö, Sävsjö, Ljungby, Hultsfred, Östra Göinge, Osby, Kristianstad, Halmstad, Vångårda, Vänersborg, Borås, Häbo, Götene, Töreboda och Falköping.

Följande kommuner är inte lika effektiva (de minst effektiva tre fjärdedelarna av kommunerna). Siffran anger hur mycket kommunalskatten skulle kunna sänkas om kommunen blev lika effektiv som genomsnittet av den bästa fjärdedelen. Turordningen är även här den mest effektiva kommunen först. Att skattesänkingsmöjligheten inte följer en "rak linje uppåt" beror på att nuvarande skatt kan variera.

De här kommunerna borde kunna sänka kommunalskatten mest:

Asele	5,68
Dorotea	5,54
Fagersta	5,37
Strömsund	5,37
Ludvika	5,32
Umeå	5,31
Hofors	5,29
Borlänge	5,28
Sorsele	5,28
Älvdalen	5,18

Katrineholm	1,87	Genomsnittskommunen		Valdemarsvik	3,24	Söderhamn	4,87
Boxholm	1,79	Tierp	3,15	Vaggeryd	2,84	Borlänge	5,28
Oskarshamn	1,74	Strängnäs	2,75	Gotland	*	Hofors	5,29
Sölvesborg	1,76	Nässjö	2,94	Landskrona	3,02	Ånge	4,79
Bromölla	1,52	Eksjö	2,95	Trollhättan	2,97	Ragunda	4,93
Ystad	1,79	Uppvidinge	3,06	Arvika	3,01	Härjedalen	5,08
Mark	1,73	Nybro	2,86	Hallsberg	3,11	Umeå	5,31
Karlsborg	1,84	Klippan	2,79	Hällefors	3,08	Södertälje	4,48
Kil	1,83	Sotenäs	2,88	Smedjebacken	3,22	Åskersund	5,08
Kumla	1,72	Dals-Ed	3,20	Timrå	3,07	Fagersta	5,37
Västerås	1,74	Säffle	2,99	Örnsköldsvik	2,88	Ludvika	5,32
Vansbro	1,85	Mora	3,22	Vännäs	3,15	Norsjö	5,15
Kalix	1,51	Falun	3,01	Piteå	3,11	Dorotea	5,54
Sollentuna	1,67	Bollnäs	2,97	Järfälla	4,32	Övertorneå	4,52
Årvidaberg	1,87	Åre	3,30	Oxelösund	4,87	Lycksele	4,77
Linköping	1,73	Odeshög	2,88	Olofström	4,57	Arjeplog	4,79
Mönsterås	1,82	Vetlanda	2,85	Skövde	4,34	Malå	5,15
Åstorp	1,87	Alvesta	2,88	Munkfors	5,00	Pajala	4,64
Trelleborg	1,71	Markaryd	2,97	Filipstad	4,79	Göteborg	*
Laholm	1,65	Högsby	2,94	Hudiksvall	4,35	Sollefteå	4,70
Lilla Edet	1,82	Kalmar	2,88	Luleå	4,93	Storuman	5,08
Amål	1,83	Vimmerby	2,97	Upplands-Väsby	4,71	Gällivare	5,09
Mullsjö	1,71	Lund	2,70	Eslov	4,64	Kiruna	4,93
Tibro	1,62	Partille	2,90	Mariestad	4,73	Jokkmokk	4,67
Kungsör	1,85	Hjo	2,84	Orsa	4,97	Sundbyberg	4,29
Leksand	1,85	Storfors	2,93	Haninge	4,50	Strömsund	5,37
Gävle	1,78	Grums	3,06	Helsingborg	4,67	Överkalix	4,90
Robertfors	1,77	Lindesberg	3,06	Hagfors	4,76	Sorsele	5,28
Älvsbyn	1,81	Skinnskatteberg	2,97	Norberg	4,76	Stockholm	4,26
Enköping	1,72	Nordmaling	3,06	Ljusdal	4,96	Karlskoga	5,08
Nyköping	1,71	Bjurholm	3,15	Lidingö	5,08	Solna	3,71
Linda	1,71	Norrköping	2,75	Älvkarleby	3,63	Asele	5,68
Mjölby	1,71	Jönköping	2,92	Eskilstuna	4,93	Malmö	*
Tingsryd	1,82	Karlstad	2,93	Köping	4,99		
Karlskrona	1,79	Skellefteå	3,15	Älvdalen	5,18		
Båstad	1,65	Nacka	2,70	Åvesta	5,08		
Senungund	1,87	Sigtuna	2,98	Härnösand	5,15		
Uddevalla	1,97	Mölnådal	2,75	Bräcke	5,15		
Bengtstors	1,84	Strömstad	2,81	Vilhelmina	5,00		
Sunne	1,82	Rättvik	3,06	Örebro	5,15		
Laxå	1,93	Nordstig	2,95				
Nora	1,82	Berg	3,06				
Öckelbo	1,87	Östersund	2,88				
Arvidsjaur	1,66	Boden	2,85				
Haparanda	1,76	Tranås	2,87				
Botkyrka	1,82	Eda	2,97				
Danderyd	1,17	Hallstahammar	3,06				
Norrköping	1,93	Arboga	3,07				
Växjö	1,79	Mulung	3,06				
Västervik	1,79	Ovanåker	2,86				
Karlskrona	1,80	Sundsvall	2,88				
Perstorp	1,76	Kramfors	3,16				
Varberg	1,65	Krokom	3,11				
Alingsås	1,79	Huddinge	2,94				
Gullspång	1,95	Tyresö	2,86				
Skara	1,76	Nynäshamn	2,79				
Torsby	1,82	Finspång	3,13				
Hammarö	1,88	Motala	3,06				
Forshaga	1,91	Värnamo	2,97				
Kristinehamn	1,86	Burlöv	2,94				
Ljusnarsberg	1,86	Degerfors	3,04				
Sala	1,87	Hedemora	3,24				
Gagnef	1,95	Sandviken	3,20				
Vindeln	1,68	Flen	3,08				

Frihetens röst!

En spännande Contra-nyhet: Telefondidningen Frihetens röst. Om Du ringer på telefon 08-52 48 99 får Du politiska nyheter och kommentarer. Ett nytt spännande led i Contras informationsverksamhet.

Eftersom vi inte kan ta något betalt för denna service ber vi den som har en möjlighet att betala in ett bidrag till Contra på postgiro 85 95 89-4 för att täcka kostnaderna.

Kommitté för svenskt NATO-medlemskap bildad

Folkkampanjen för NATO (FFN) är en nybildad rörelse som verkar för att Sverige skall ansluta sig till NATO. FFN har antagit ett manifest med följande innehåll: "Sveriges säkerhetspolitiska situation har på senare tid allvarlig försämrats. Vår ensidiga nedrustningspolitik har alltmer rubbat tilltron till vår försvarsförmåga.

"Det är en illusion att tro att vårt land genom formeln 'alliansfrihet i fred, syftande till neutralitet i krig' skulle kunna undgå att dras in i en militär konflikt i Europa.

"Vi utgår från att det är en självklarhet att vi tillhör den västliga kultursfären, som i Förenta Nationernas anda bygger på respekten för de mänskliga fri- och rättigheterna.

"Målet att bevara vår fred, vår frihet och vårt nationella oberoende gagnas bäst genom att vi överger vår föräldrade neutralitetspolitik och begär vårt inträde i NATO."

Ordförande i FFN är *Thorwald Arvidsson*:

Varför behövs FFN?

— Det finns vissa etablerade sanningar i det svenska samhället. En av dessa är neutraliteten. Neutraliteten har blivit något slags nationellt axiom, vilket innebär att det är svårt att få en klänslofri, rationell diskussion i frågan. För att över huvud taget kunna rubba detta stenblock behövs det en anti-etablissemangsrörelse som vågar tala ur skägget och ifrågasätta invanda tankemönster.

Den svenska neutraliteten anses traditionellt vara ett viktigt element i den skandinaviska säkerhetspolitiska balansen. Ifrågasätter Du detta synsätt?

— Ja, det gör jag! Talet om en nordisk balans tycker jag är en floskel utan substantiellt innehåll. En variation på detta tema är att en förändrad svensk säkerhetspolitik skulle lämna Finland med skägget i brevlådan. Jag hävdar bestämt att detta är en felsyn. Finland sitter redan ordentligt fast med skägget i den moskovitiska brevlådan. Finlands öde avgörs inte i Stockholm utan i Moskva. För torde det aldrig ha förekommit i historien att en nation begått harakiri av hänsyn till en annan nation.

Thorwald Arvidsson är nyvald som ordförande i Folkkampanjen för NATO (FFN).

Försäkringsbolaget NATO

— Det är alltså hög tid för en förutsättningslös diskussion om den framtida inriktningen av vår säkerhetspolitik. I Motsats till vad många inbillar sig är nämligen den svenska neutraliteten inte något självändamål utan ett bland flera tänkbara medel för att söka bevara vårt nationella oberoende. Enligt min mening borde vi ta in en offert från det försäkringsbolag, där två av våra nordiska grannländer redan är etablerade försäkringsstagare.

På vilket sätt menar Du att det strategiska läget i Norden har förändrats?

— Så gott som alla militära bedömare tycks vara ense om att den strategiska tyngdpunkten i Europa på senare år alltmera har förskjutits mot den skandinaviska nordflanken. Man kan nöja sig med att peka på den sovjetiska uppladdningen runt Murmansk och i Balti-

kum och de därav föranledda motåtgärderna från Västalliansens sida. Våra möjligheter att stå utanför en militär konflikt i Europa är sålunda i det närmaste obefintliga. Man kan inte heller bortse från möjligheten att frestelsen att flytta fram sina positioner i riktning Sverige kan bli Sovjetmakten övermäktig. Det isolerade överraskningsanfallet är sålunda inte enbart ett högerextremistiskt hjärnsnöke.

Hur tänker ni agera? Är inte er uppgift övermäktig?

— Vi är en utpräglad anti-etablissemangsrörelse. För att öppna ögonen på folk måste vi agera över ett brett fält. Inlägg i den offentliga debatten, opinionsmöten av olika slag och informationskampanjer står på vårt program. Situationen har påverkats klart negativt av en oseriös manipulativ företeelse som EAP. Att omvända folkmajoriteten är dock ingalunda omöjligt. När så skett förutsätter jag att även politikerna tar sitt förnuft till föga.

Intervju: Filip Lundberg

(Annonser)

Sovjet angriper alliansfria länder

Georgien, Estland, Afghanistan och många andra före detta självständiga alliansfria länder har fått smaka på det sovjetimperialistiska våldet. Sverige kan bli nästa nation vars självständighet blodigt krossas. Vill Du, som vi, undvika detta gå med i FFN. Det kostar endast 50 kronor och kan inbetalas på postgiro 78 64 84-6. Skriv gärna till oss om Du har frågor eller kreativa förslag till aktiviteter.

Folkkampanjen för NATO. Box 8037, 104 20 Stockholm 8

Contras notisavdelning innehåller sammanfattningar och kommentarer till händelser i världen. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är Contras sammanfattningar av originalkällan, försvitt inte annat markerats med citationstecken.

Skatt för att flytta

Greta Niklasson är 68 år. Hon har bott i en insatslägenhet i Backa i Göteborg. Hon bodde i en lägenhet några trappor upp, men efter tre hjärtinfarkter fick hon rådet att hon måste flytta. Till en lägenhet på botten våningen. Det gjorde hon. Men när hon sålde sin gamla lägenhet för att köpa en exakt likadan på botten våningen i ett närbeläget hus blev det realisationsvinst och realisationsvinstskatt. Över 8.000 får Greta Niklasson betala i kvarskatt. Hon ska klara av det på de 2.000 kronor hon har kvar på pensionen sedan månadsavgiften till bostadsrättsföreningen är betald. (GT, Göteborg)

Dyrare med vinstdelning

Allt fler företag har gått ut och gjort sina anställda delaktiga i företagets vinst. Först på plan av de stora företagen var Åkermans verkstad som införde ett vinstdelningssystem redan på 1940-talet. Under de senaste åren har storföretag som Volvo, Handelsbanken och PLM också infört vinstdelningssystem. Företagets tanke bakom systemet har varit att göra de anställda mer intresserade för företagets resultat. Av skattetekniska skäl har systemet vanligen lagts upp så att vinstmedlen fonderas och kan lyftas exempelvis vid pensioneringen. Med ett sådant system får den anställde betala skatt när beloppet lyfts och företaget har inte behövt betala några sociala avgifter (pensionärer behöver inte betala sociala avgifter). I en proposition försöker man nu vända upp och ner på förutsättningarna för vinstdelning. Sociala avgifter skall erläggas för vinstandelar, som därmed blir 36% dyrare än tidigare.

Fackligt intresse ingen merit

Det är i LO-Tidningen vi läser. Där vi trodde att facklig verksamhet skulle vara en merit. Handelsanställdas förbund har drivit process mot ett företag som avslutade ett betyg med orden "Hon hyser stor lojalitet till sin fackförening." Det borde ju Handelsanställda gilla, men icke. Man hävdade framgångsrikt att det var fråga om en "föreningsrättskränkning". Arbetsgivaren dömdes att betala 30.000 kronor i skadestånd av arbetsdomstolen.

Dyra importhinder

Ekonomidoktorerna David Greenaway och Brian Hindley har nyligen gjort en intressant studie åt Trade Policy Research Institute i London. Man har undersökt fyra industrier som skyddas av s k "frivilliga" kvoter mot import, från framförallt Japan. Det gäller videoapparater, en del kläder, skor och bilar. I rapporten hävdas att restriktionerna på videobandspelare kostar brittiska konsumenter 80 miljoner pund (nära 900 miljoner kronor) om året i högre priser. Mindre än tusen arbetstillfällen har "räddats" till Storbritannien, vilket gör 80.000 pund (900.000 kronor) per arbete och år. Importrestriktionerna på kläder kostade 52 miljoner pund — eller 13.000 pund per "räddat" arbetstillfälle, för skor var siffran 28 miljoner pund och 17.500 pund per arbetstillfälle. Sammanlagt uppskattas importbegränsningarna kosta brittiska konsumenter 1 miljard pund per år (11 miljarder kronor).

I Sverige gäller framförallt "frivilliga" exportbegränsningar på konfektionsområdet. (UD-rapport)

Vapenvägrare

Försvarsdepartementet har skaffat sig en ny informationssekreterare. Som är vapenvägrare!

Sakkunskap

Justitiedepartementet har skaffat sig en ny politiskt "sakkunnig". En 21-årig juridikstudering.

Tomma stolar

I föregående nummer av Contra redogjorde vi för småpartiernas valresultat och ställde oss frågande till beteckningen "tomma stolar". En läsare i Hissleholm har nu berättat att man inför valet lokalt affischerade om de "tomma stolarna". Det var anarkister och syndikalister som låg bakom den affischeringen.

Byråkrater mot älgar

Inte ens en älg klarar sig undan svenska byråkraters inblandning. Älgen Jerry bor på Tomteland utanför Mora. Jerry är tam, sedan han togs om hand som liten kalv. Första turen med byråkraterna blev när hälsovårdsnämnden gav sig på Jerrys husse. Inhägnaden var för liten. Jerry måste avlivas (under ordinarie jaktsäsong mäntro?) eller få bättre utrymme. Så hamnade Jerry på Tomteland. På Tomteland finns också en ren. Därmed är det en djurpark enligt byråkraternas sätt att se. Det har lantbruksstyrelsen bestämt. Och i en djurpark kan man inte tillåta att en älg lever i celibat. Nya krav, antingen gör man älgbiff av Jerry eller också skaffar man en älgko som sällskap!

Frihetsministern
som blev
statsminister

Fritt fram

En anställd på Folksam använde data-terminalen på sin arbetsplats för att kontrollera vilka av partikamraterna som var försäkrade i bolaget. Mannen som är andre vice ordförande i kommunfullmäktige använde sedan uppgifterna under sitt arbete i valberedningen för den lokala socialdemokratiska föreningen. Mannen åtalades för brott mot tystnadsplikten och dataintrång. Men han frikändes helt av tingsrätten, trots att det heter i datalagen att datauppgifter inte får användas för annat syfte än det för vilket registret upprättats. Mannen frikändes bl a på grund av att det inte var de registrerade uppgifterna han använde sig av – de som var registrerade hade ju "skött" sig och försäkrat i rätt bolag, utan de oregistrerade uppgifterna, dvs de partikamrater som hade sina försäkringar i andra bolag.

Betala för vatten som inte finns

Bengt Johansson är golvläggare och har egen firma i Båstad, Golv-Bengt. För en tid sedan flyttade han hem firman till den egna villan. Han begärde byggnadslov för att göra om den ena halvan av sitt dubbelgarage till förråd och utställningshall för golvfirman. Då damp det ned en räkning på vattenanslutningsavgift. Firman "Golv-Bengt" måste betala för separat vattenanslutning. Trots att det inte finns något vatten. Och inte behövs något vatten. Och kommunen inte behöver göra något som helst. Kommunen har använt sig av ungdomar som varit engagerade i s k "ungdomslag" (arbetslösa) för att spåra upp småföretagare som har firman hemma, alla som har det ordnat så skall tvingas betala en extra anslutningsavgift, oavsett om de har vatten eller ej.

(Företagaren)

Sverige i en klass för sig

Richard Rose, chef för Centre for the Study of Public Policy vid Strathclyde University, har skrivit en bok som heter *Public Employment in Western Nations* (Cambridge University Press). Där har han bland annat framlagt siffror som belyser den offentliga sektorns andel av sysselsättningen i en rad länder. Han gör en jämförelse mellan 1951 och 1981. Sverige intar i denna sammanställning en föga förvånande förstaplats 1981.

I Sverige ökade de offentligt sysselsattas andel från 15% till 38%. I Frankrike från 17% till 32%, i Storbritannien från 26% till 31%, i Västtyskland från 13% till 26%, i Italien från 11% till 25% och i USA från 16% till 18%.

Sverige i topp

Sverige blev trea när det gäller registrerade anmälningar om brott mot de mänskliga rättigheterna vid Europakommissionen i

Strassbourg 1985. Sextio av sexhundra registrerade anmälningar kom från Sverige, ett anmärkningsvärt högt tal med tanke på vårt lands ringa folkmängd. Registreras görs enbart de anmälningar som preliminärt bedöms ha visst fog för sig.

Åt rätt håll

Fallet Andersson, som vi tidigare har tagit upp till behandling flera gånger i *Contra*, börjar nu alltmer ta en vändning åt rätt håll. Den anklagade och tidigare i tingsrätten dömda läraren Erik Andersson förefaller nu få en riktig rättegång. I *Contra* nr 6 1985 redogjorde vi för hur Svea hovrätt i uppenbar strid mot både vanlig lag, regeringsformen och Europakonventionen vägrade att genomföra en ordentlig rättegång. I *Contra* nr 2 1986 kunde vi berätta att Erik Andersson fått prövningstillstånd i Högsta domstolen. Nu har Högsta domstolen inhämtat yttrande från Riksåklagaren som skriver: "Enligt min mening måste hovrättens underlåtenhet att företaga målet mot Andersson till huvudförhandling bedömas som ett grovt rättegångsfel. Jag anser därför att Högsta domstolen bör undanröja domen och återförvisa målet till hovrätten för erforderlig behandling".

FILM

Flertalet av de filmer med anti-kommunistiskt och pro-amerikanskt budskap som på senare tid förekommit på biorepertoaren har tyvärr varit av tämligen enkelt slag. Det rör sig om enkelspåriga, närmast anti-intellektuella action-filmer, där en stor del av filmbudgeten lagts ned på pyrotekniska faciliteter. I bästa fall ger de publiken avkoppling och spänning för stunden – ibland inte ens det. Någon impuls att närmare reflektera över skillnaden mellan Öst och Väst ger de knappast.

Ett lysande undantag från den genren är

filmen *Vita nätter*. Det är en film som även faller *vuxna* personer i smaken. Filmen handlar om en avhoppad sovjetisk dansare, Nikolaj Rodchenko. Under en flygresa från London till Tokyo får planet maskinhavari och tvingas ned vid en militärbas i Sibirien. Rodchenko blir snabbt igenkänd och tvingas stanna kvar i Sovjet. De sovjetiska myndigheterna vill att han ska börja dansa igen.

Rodchenko spelas av Michail Barysjnikov, en av världens främsta klassiska dansare, som själv hoppade av till Väst 1974. *Vita nätter* har alltså paralleller till hans eget liv, vilket tillför filmen en extra dimension, en känsla av att det som utspelas nästan är autentiskt.

Filmen innehåller en hel del dans, men vänder sig för den skull inte enbart till personer med intresse för balett. Tvärtom lyckas regissören väcka fascination och beundran för en danskonstnärns stora skicklighet även hos den som aldrig varit i kontakt med denna konstart.

Frågan som filmen ställer på sin spets är den om konstnärlig, mänsklig och politisk frihet. För en skapande person som Rodchenko blir bristen på konstnärlig frihet till en kvävande boja, som får honom att ständigt fundera på flykt ut ur Sovjet. Men *Vita nätter* är för den skull ingen filosofisk eller svårtillgänglig film. Tvärtom har regissören Taylor Hackford, som bl a gjort *En officer och en gentleman* lyckats presentera budskapet i en underhållande och spännande förpackning.

En stor del av filmens handling utspelar sig i Leningrad. Vissa exteriörscener är faktiskt tagna i Leningrad. Hur de filmades är regissören förtegen om. I övriga utomhus-scener har Helsingfors fått föreställa Leningrad, vilket man lyckats göra på ett mycket illusoriskt sätt – åtminstone för den som inte är bosatt i Helsingfors. Tyvärr bryts illusionen brutalt för ett ögonblick i en torg-handelsscen, i en omgivning som varje Helsingforsresenär tveklöst identifierar som Helsingfors fisketorg.

Anders Fjällström

UTLANDS-NYTT

Handelssanktioner fungerar inte

Cato Institute i Washington har nyligen publicerat en rapport om handelssanktioner. Den är skriven av Bruce Bartlett, som arbetar vid Heritage Foundation. Bartlett skriver att det inte finns några historiska belägg för att handelssanktioner fungerat. Han hänvisar bl a till embargo mot spannmålsleveranser till Sovjet 1981 och sanktioner mot Nicaragua 1985. Ofta leder sanktioner till att det land som är föremål för sanktionerna vidtar kraftåtgärder och blir självförsörjande. Sanktioner mot Sydafrika medverkar därför enligt Bartlett till att stärka apartheid, ej till att försvaga det.

Han exemplifierar med att Sydafrika före FN:s embargo mot vapenleveranser var till 60 procent beroende av import. Idag produceras 90 procent av Sydafrikas vapen i landet. Och vapentillgången är inte mindre.

Video i Sovjet

Det tillverkas bara 4 000 videoapparater om året i Sovjet. Och de som tillverkas säljs bara till samhällets toppar. Priserna på svarta marknaden är därför uppe i 30 000 kronor. Och en kassett kostar ungefär 600 kronor berättar *Hänt i Veckan*.

TV-censur i Grekland

Den amerikanska TV-filmen om Raoul Wallenberg har gått också i Grekland. Men bara i en redigerad version. De avsnitt som var kritiska mot Sovjet hade klippts bort och det var därmed en förfälskad version som visades. Andreas Papandreuos socialistiska regering är mycket Sovjet-vänlig. Svenska ambassaden har protesterat mot censuren. (*Göteborgs-Posten*)

Folkets man

Daniel Ortega, president i Nicaragua, ett land som får stor svensk u-hjälp och där det är ransonering på bl a toalettpapper och tandkräm reser ofta runt världen. (Till Sverige kom han förut för att träffa sjuksjuksfränden Olof Palme). När han besökte FN:s fyrtioårsjubileum i New York i höstas färdades han i en konvoj med 17 bilar. Den gjorde en liten utflykt till *Cohan's Fashion Optical* i New Yorks exklusiva kvarter. Där köpte Ortega sex par eleganta glasögonbågar — för 300 dollar (2200 kronor) styck. Det är bra att veta var den svenska u-hjälpen hamnar.

Utlandspost

Postverkens oförmåga att klara utrikesbrev är internationell. I USA har det nu dykt upp ett privat företag, Aeromail Inc,

som åtar sig att hämta utlandspost och transportera den till mottagarlandet, där breven postas som inrikespost. Det blir mellan 10 och 30 procent billigare än med det amerikanska postverket och dessutom betydligt säkrare. 1985 omsatte företaget 12 miljoner dollar. I Sverige skulle motsvarande verksamhet vara förbjuden enligt postmonopolets regler. (*Reason Magazine, Santa Barbara*)

Slutet för en premiärminister

Den första versionen var att den albanske statsministern Shehu begått självmord i ett anfall av tillfällig sinnesförvirring. Efter en tid spreds en ny version. Shehu — statsminister i världens kanske hårdaste kommuniststat — påstods ha varit agent för USA, Sovjetunionen och Jugoslavien, samtidigt! Slutversionen (?) publicerades i en av förre partiledarens Hodzja sista böcker "Titoisterna", där framgår — om än indirekt — att Shehu dödades.

Ny ledare i Albanien efter Hodzja och Shehu är Ramiz Alia. Några nya linjer är dock inte att vänta. Alia har haft full kontroll över partiapparaten ända sedan 1981.

(*Deutschland Magazin*)

Sovjet och "Stjärnornas krig"

Samtidigt som Sovjet våldsamt kritiserar det amerikanska SDI-programmet ("Stjärnornas krig", se förra numret av *Contra*) arbetar man själva med ett motsvarande projekt. Sovjet satsar ungefär 8 miljarder kronor om året på ett rymdbaserat försvarsprogram med energistrålar som central komponent. Enligt Robert C. McFarlane, som arbetar i Vita huset, har Sovjet redan spenderat mer på sin egen version av "Stjärnornas krig" än vad USA planerar för hela återstoden av 1980-talet.

Enligt McFarlane arbetar USA hittills endast med forskning, medan man i Sovjet redan gått från forskning till produktion. I slutet av 1980-talet räknar McFarlane att Sovjet skall ha tillgång till markbaserade strålvapen som riktar sig mot satelliter. Och rymdbaserade antisatellitvapen följer under 1990-talet. Sovjet satsar också stort på partikelstrålar, kinetiska energivapen m m.

(*Aviation Week & Space Technology*)

Nicaraguanska idéer

Den 4 mars 1985 gjorde den sovjetiska nyhetsbyrån Tass en intervju med Soccoro Galan, generalsekreterare i Nicaraguanska Sällskapet för Vänskap med de Socialistiska

Länderna. Han hyllade den socialistiska modell som sandinisterna haft som mål i nästan tre decennier och förklarade: "Sovjetunionens framsteg i uppbyggnaden av kommunismen, i skapandet av den nya människan, har alltid och kommer alltid att förbli ett inspirerande exempel för det nicaraguanska folkets strävan att bygga ett demokratiskt samhälle."

Sandino och USA

Augusto César Sandino framställs som den stora anti-amerikanske socialistiske folkhjälten i den nicaraguanska socialistregimens mytologi. Så var dock inte fallet. Mytbildningen har i huvudsak uppstått genom en bok skriven av marxist-leninisten Carlos Fonseca, som posthumt gjorde Sandino till marxist och anti-amerikan.

Förvisso deltog Sandino i en folklig resning. Men inte som Fonseca gör gällande. Sandino var medlem i det liberala partiet, ett av Nicaraguas då två stora partier. Han hade inte mycket till övers för socialismen, eller för politiska ideologier över huvud taget.

1927 utbröt en svår inre konflikt i Nicaragua och USA sände marinsoldater för att skapa ordning. Förhandlingar mellan partierna (det liberala och det konservativa) ledde till att man kom överens om att den konservativa regeringen skulle sitta kvar till nästa år. Sandino var den ende som vägrade att acceptera den överenskommelsen. Han grep till vapen med kravet att en amerikansk militärregering skulle överta makten fram till valet. Vid ett tillfälle lät Sandino meddela att en förutsättning för att hans styrkor skulle lägga ned vapnen var en amerikansk militärregering. När amerikanerna vägrade att gå Sandino till mötes påbörjades det guerillakrig som sedan har blivit legendomsusat.

(*Freedom at issue, New York*)

Nya bamburidån

Det kinesiska experimentet med en "speciell ekonomisk zon" runt staden Shenzhen i närheten av Hongkong är uppenbarligen en framgång. Vi har tidigare i *Contra* berättat om en del av zonen förtjänster. Men framgången skapar problem för det kommunistiska Kina. Nu finns inom landet ett område som delvis tillämpar kapitalistiska principer och kineserna kan själva se att det leder till förbättrat välbefinnande. Det vore en farlig insikt. Därför inrättades den 1 april en "inre bamburidån". Vem som helst får inte resa till Shenzhen, eller köpa varor där. Man har byggt ett stängsel och anställt mer än 1 000 säkerhetsvakter och tullkontrollanter för att bemanna den nya interna bamburidån. Kinesiska källor gör gällande att den nya gränsen kostade över 350 miljoner kronor att bygga. (*The Economist, London*)

Socialistisk realism

Mer och mer av den sovjetiska befolkningsstatistiken blir hemlig. Skälen till detta genomskådas lätt med hjälp av analyser som gjorts av bl a Murray Feshbach, en amerikansk expert på sovjetiska befolkningsfrågor.

I Sovjet, liksom i Europa i övrigt, minskade barnadödlighet och dödlighet över huvud taget under seklets första hälft och en bit in på femtiotalet. Medellivslängden ökade.

I Väst har utvecklingen fortsatt under 1960- och 1970-talen, men i Sovjet har det gått åt andra hållet. Den förväntade livslängden för en sovjetisk man är idag sextio år — mot sextiosex i mitten av 1960-talet. (I USA ökade talet från 67 till 71 under samma period, i Sverige är den förväntade livslängden ytterligare några år högre).

Barnadödligheten minskade markant från 81 per 1 000 levande födda 1950 till 23 1971, men sedan dess har barnadödligheten åter gått upp till mellan 35 och 40. Sverige och USA ligger kring 10 per 1 000 levande födda. (The Economist, London)

Ingen bananrepublik

Två unga polska pojkar — Adam och Christoph Zielinski — lyckades som bekant ta sig till Sverige. De polska myndigheterna krävde att pojkarna skulle skickas tillbaka till Polen (de var 13 respektive 15 år gamla), men de fick stanna. Den polska regimens talesman Jerzy Urban höll den 3 december förra året en presskonferens där han gick till rätta med de svenska myndigheterna. Halva presskonferensen ägnades åt pojkarnas påstådda lyxliv i Sverige — för att svärta ner den polska staten. Vi citerar här den polska tidningen *Express Wieczorny*, som utges i Warszawa (numret från den 4 december 1985):

”Efter ankomsten till Sverige togs bröderna Zielinski om hand av polska emigranter som är försvurna åt en propagandakampanj mot Folkrepubliken Polen. Dessa kretsar styr pojkarnas liv i Sverige. Bröderna Zielinski som kommer från en fattig och barnrik hantverkarfamilj omgavs av konstgjord lyx och de Polen-fientliga emigrantorganisationerna mutade dem med dyrbara gåvor. I sina brev skriver pojkarna om den luxuösa lägenhet de bor i med två toaletter, om färg-TV, cyklar, grammofonskivor och bananer.”

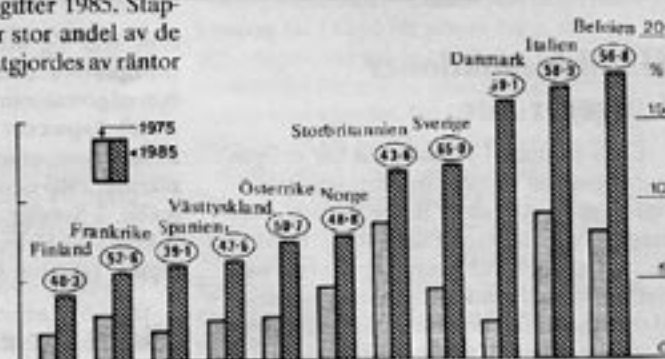
Polen har ännu inte avancerat till bananrepublik.

Radio Free Europe

utgör ett andningshål för befolkningen i satellitstaterna i Osteuropa. Man uppskattar att inte mindre än 40 procent av den vuxna tjeckiska befolkningen lyssnar på sändningarna från Radio Free Europe. Den polske regeringschefen general Jaruzelski har t o m hävdats att verksamheten inom fackföreningsrörelsen "Solidaritet" skulle bryta samman omedelbart om inte Radio Free

Räntornas andel av de offentliga utgifterna

Siffran anger hur stor andel av BNP som utgjordes av offentliga utgifter 1985. Staplarnas höjd motsvarar hur stor andel av de offentliga utgifterna som utgjordes av räntor 1975 respektive 1985.

Europe fanns.

Radiosändningarna från Radio Free Europe (och systerstationen Radio Liberty, som sänder på språk som talas i själva Sovjetunionen) lämnar inte maktavarna i Öst någon ro. Man satsar dels på desinformation, dels på direkta våldsaktioner.

Med hjälp av inflytandeagenter i USA har man spritt ut att Radio Liberty skulle ha sänt antisemitiska program till Sovjet! Uppgiften har återgetts även i så ansedda tidningar som *New Republic* och *Boston Globe*. Som bevis för "antisemitismen" anfördes att stationerna läst högt ur Alexander Solzjenitsyns roman *Augusti 1914*. Ett kapitel handlar om attentatet mot tsarens premiärminister Stolypin. Den som genomförde attentatet var jude (han hette Dmitrij Bogrov). Vips och Radio Liberty har blivit antisemitisk!

Det kan i sammanhanget noteras att en betydande del av sändarnas redaktion består av emigrerade ryska judar.

Ett bombattentat genomfördes mot Radio Free Europes tjeckiska avdelning för ett drygt år sedan. Hela redaktionen blåstes ut. Sovjet driver 3 000 störsändare för att

hindra befolkningen att ta emot sändningar från Radio Free Europe.

Detta kostar årligen ungefär 6 miljarder kronor.

(Deutschland Magazin)

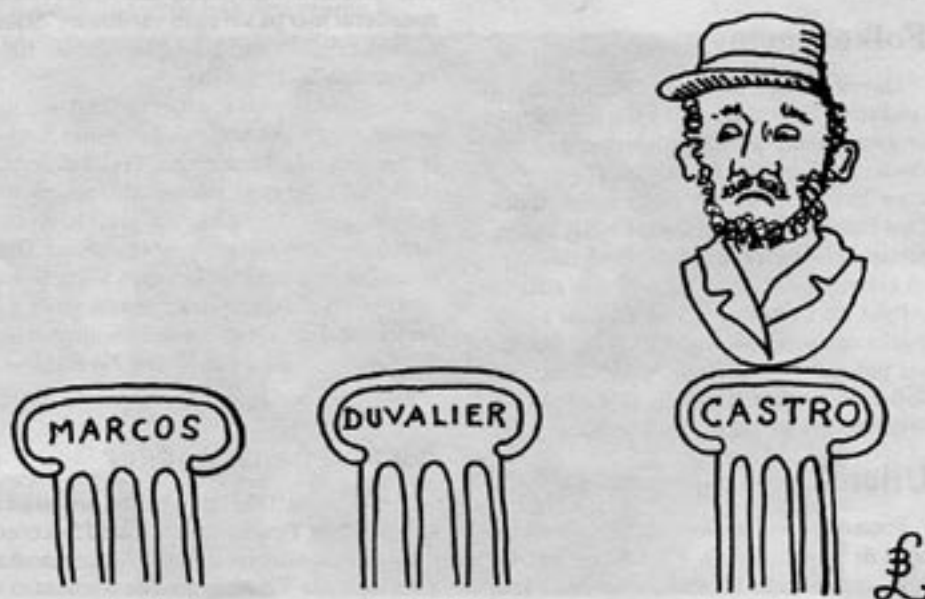
"Rättvisa" i Sovjet

Tre tonåringar i Sindi i Estland, Jüri Pelju, Peet Laadi och Andrus Mihailov, dömdes till fyra respektive tre och ett halvt års arbetsläger. Deras brott: De hade vält omkull två gravstenar som stod över ryska soldater på kyrkogården i Pärnu.

Urmas Oras, en 18-årig est, dömdes till fyra års arbetsläger med normal regim för att han slitit ned en röd flagga från en flaggstång.

Fem medlemmar i Hare Krishna-sekten dömdes till mellan fyra och fem års arbetsläger med normal regim för sin religiösa verksamhet. Domarna avkunnades i Stavropol-området. Flera medlemmar i Hare Krishna-sekten har dömts tidigare.

(USSR News Brief, München)

Karl Marx och antisemitismen

När de västtyska socialdemokraterna en gång för alla rensade ut partiets marxistiska idétradition (1959) gjordes det delvis som en följd av de "garderobsluk" som grävdes fram av en utredning som studerade Karl Marx' skrifter.

1959 rensade de västtyska socialdemokraterna (SPD) en gång för alla bort allt som hade med Marx och Engels att göra ur sitt partiprogram vid partikongressen i Bad Godesberg. En utredning som hade gjorts av Edmund Silberner, Roman Rosdolsky och Siegfried Landshut kommenterade: ju mer vi studerade marxismen desto mer blir vi påmind om Julius Streichers antisemitism och hans tidskrift *Der Stürmer* och vi blev påmind om nazismens ideologi när det gäller rasismen och deras inställning till demokrati. Vad hade Roman Rosdolsky kommit fram till? Jo, som övertygad socialist (han avled 1967, fortfarande som socialist) hade han börjat intressera sig för Marx' och Engels' inställning till slaver och judar. Han började redan i Ukraina, där han var medlem i kommunistpartiet, studera Marx och Engels. Efter andra världskriget hamnade han i Västtyskland, där han fortsatte sina studier och 1948 gav ut en avhandling om *Die Rheinische Zeitung*, en tidning som Marx var chefredaktör för 1842-1843. När SPD tog sig an materialet fick de en chock. (Rosdolskys bok kom ut först 1979).

Schabloner och rasism

Karl Marx skrev i *Rheinische Zeitung* att judarna mer eller mindre styrde Europa och att deras högsta Gud var pengarna, samt att det enda de sysslade med var att lura folk på pengar för att ta ut ockerrentor. Låt oss betrakta judarna inte som sabbatsjudar, utan som vardagsjudar, säger Karl Marx. Vilken är judens världsliga kult? Schackrande. Judens världsliga Gud heter pengar. Läser man i *Människans frigörelse* av Karl Marx om judefrågan kommer hans antisemitism fram. Den för tankarna till *Sion Visés Protokoll*, som Adolf Hitler gjorde till läroskrift, fast det är bevisat att "protokollen" är en förfälskning.

I tidningen står det också att de raser som är svaga för att bemästra de nya livsbeting-

elserna måste ge vika. Det är inte ett citat från Adolf Hitler. Utan Karl Marx. Marx hade bestämda åsikter i rasfrågor. Och Engels var inte bättre. Han fördömde i skrift, i *Rheinische Zeitung* och andra tidningar de vidriga baltiska folken, de lata och dumma slaverna. Engels hade högre tankar om tyskarna och det ungerska folket, som han hoppades skulle ta hand om de slaviska barbarerna. Han skrev att nästa världskrig inte bara skulle utplåna reaktionära klasser och dynastier, utan också hela reaktionära folk, och det var ju ett steg framåt.

Trots att Karl Marx själv hade judiskt påbrå — redan hans föräldrar övergav dock den judiska trosbekännelsen — ger hans skrifter uttryck för våldsamt antisemitism.

Rosdolsky hade hittat en mängd med citat som skulle slå SPD med häpnad. "Bakom varje tyrann står alltid en jude, precis som en jesuit står bakom en påve". Eller som Engels uttryckte det: "Rysshatet är det bästa medlet att elda upp tyskarna för den kommande revolutionen, ju mer de hatar ryssarna, desto lättare är det att göra revolution i Ryssland." Engels kallade tjecker, kroater, serber, slovakar och ukrainare för dumma och historielösa. Han gjorde ett undantag för Polen som han kände sympati för, eftersom polackerna i den preussiska staden Posen hade gjort uppror. (Posen, på polska Poznań, var tyskt/preussiskt mellan 1815 och 1918). Men fyra år senare skrev han i *New York Daily* att han ansåg att polackerna inte hade något med Posen att göra och att det bästa för polackerna var att tyskarna skötte förvaltningen, för polackerna var ändå så dumma och okunniga att de aldrig skulle kunna sköta förvaltningen där.

1848 gav Marx och Engels ut *Deutsch-französische Jahrbücher* i Paris. Marx skriver som svar på en artikel av Bron Bauer vad han tycker om judar och tyskar som engagerar sig för judarnas politiska frigörelse. I Marx ögon måste världen befrias från juden, juden behöver ingen befrielse från det borgerliga samhället, det behövde bara arbetarna och de förtryckta. Eftersom judarna ändå levde i sina ghetton hade de fjärrmat sig från

(Forts på sidan 17)

Castro svagare än vi tror

Andres Vargas Gomez satt tjugoett år som politisk fånge på Kuba. Han menar att Castros ställning på Kuba är svagare än vi tror. I en gynnsam situation skulle Castro kunna falla lika lätt som shahen av Iran en gång föll.

Sommaren 1984 reste dåvarande presidentkandidaten Jesse Jackson till Kuba och fick 26 politiska fångar släppta till USA. Vid den första presskonferensen efter ankomsten till USA väckte en av fångarna stort uppseende när han kritiserade Jackson. Inte för att han medverkat till fångarnas frigivning, utan för att ha hyllat Fidel Castro. Den frisläppte fången hävdade (på engelska) att Jackson inte varit med om en moralisk offensiv — som han själv hävdade — utan en moralisk "offence" (förseelse).

Ett halvår senare träffade jag fången — den idag sjuttioårige Andres Vargas Gomez. Idag arbetar han vid det katolska St Thomas-universitetet i Miami i Florida, där han är chef för ett Latinamerika-institut.

Före och omedelbart efter revolutionen var Gomez diplomat — bl a har han varit FN-ambassadör. Men 1960 slutade han som diplomat eftersom han kände att han inte längre kunde ställa upp bakom den ökande pro-kommunistiska och pro-sovjetiska profilen hos den nya regimen.

Gomez släpptes från fängelset 1982, men fick inte tillstånd att lämna Kuba förrän 1984.

"CIA-agent"

Varför fängslades Du?

—Eftersom jag var med i Demokratiska revolutionära fronten — den civila delen av den s k Grisbukts-invasionen i april 1961. Jag lämnade Kuba 1960 och kom tillbaka en vecka innan invasionsförsöket. Efter misslyckandet försökte jag ta mig ut från Kuba i egen regi. Men lyckades inte, eftersom jag inte fick hjälp av mina ursprungliga kontakter, som själva var i färd med att fly eller redan arresterats. Jag sökte därför tillflykt till Ecuadors ambassad i Havanna. Där uppehöll jag mig nästan ett år, men sedan jag misslyckats med att få diplomatiska garantier för utresa ur landet lämnade jag ambassaden för att fly på egen hand. Det var ett misstag, för två dagar senare blev jag arresterad. I "rättegången" mot mig fick jag ingen advokat och jag fick inte heller tillstånd att yttra ett enda ord. Jag anklagades för att vara "CIA-agent" och dömdes därmed först till döden, men senare "bara" trettio års fängelse.

Andres Vargas Gomez med över tjugo år som politisk fånge på Kuba.

Nekad medicin

Hur var förhållandena i fängelset?

—Eländiga. Vi hade bara två toaletter och en dusch för mer än 320 människor. Varje fånge fick en skål som skulle användas för att hämta och dricka vatten ur och till avföring. Fängelset som jag först hölls i *Combinado del Este* var ursprungligen byggt för mellan 80 och 90 personer, men vi var alltså över 300. De flesta fångarna måste därför sova på golvet. Senare flyttades jag till *La Cabana-fängelset* — som ursprungligen var byggt som en fästning av den spanska kolonialmakten. Där befann jag mig till frigivningen 1982.

De politiska fångar som konsekvent nekat att samarbeta med myndigheterna — de s k *plantados* (de ständaktiga) hölls strängt åtskilda från andra fångar, som inte fick ha kontakt med oss. *Plantados* hölls fullständigt isolerade. Vi hölls inomhus hela tiden och hade överhuvudtaget inte tillgång till solljus eller böcker, tidskrifter, radio eller TV. Bara de som var döende fick medicinsk hjälp.

Det var många sjukdomar som skulle ha behövt skicklig behandling av läkare, men det brydde man sig inte alls om. Under de tjugo år jag var fängslad fick jag aldrig kompe-

tent medicinsk hjälp. Jag fick bara besöka ett sjukhus en gång då jag blev allvarligt sjuk. Läkaren uppmanade mig ta vissa mediciner och komma på återbesök efter en tid. Men fångvaktarna nekade mig de mediciner läkaren rekommenderat och jag fick inte heller återvända till sjukhuset. Inte förrän jag var döende fördes jag till det lokala militärsjukhuset. Men jag nekades fortfarande medicin både under och efter operationen. Därmed fick jag en infektion i såret och jag har idag en stor bula där jag blev opererad.

Tortyr

Varför håller Castro fortfarande 300-400 "plantados" — över 20 år efter det att de fängslades?

—Eftersom Castro vill göra livet så svårt som möjligt för fångarna i avsikt att avskräcka andra från att opponera sig mot hans regimen. Du får inte heller glömma att regimen helt enkelt hyser hat mot alla som tänker annorlunda.

Utsätts politiska fångar för tortyr?

—Ja, men mer psykisk än fysisk tortyr. Säkerhetspolisen har mycket sofistikerade

metoder, som de sannolikt lärt sig i Sovjet. Många får allvarliga psykiska problem efter förhören. Jag känner också till flera fall som ledde till döden.

Byteshandel

När Du kom till USA kritiserade Du Jesse Jackson, varför?

—Samtidigt som jag kände tacksamhet gentemot Jesse Jackson för att jag fick lämna Kuba, kunde jag inte glömma det lidande som jag utsattes för och som fortfarande drabbar många andra. Därför sa jag att jag tyckte att det var fel att amerikanska medborgare reste till Kuba, omfamnade Fidel Castro och ropade "Länge leve Fidel" och sedan frågade Castro om han ville vara med på en moralisk offensiv för fred. Samme man som bevisligen stödde våldsrörelser i Latinamerika och fängslade politiska motståndare använde nu politiska fångar som ett slags bytesobjekt. När han tycker att han kan ha nytta av det släpper han några politiska fångar — inte annars.

Maktgalen

Varför ersattes inte Fulgencio Batistas diktatur med demokrati efter revolutionen?

—Eftersom Fidel Castro alltid varit maktgalen. Trots att han före revolutionen gång på gång sade att han skulle genomföra demokratiska reformer frågade han redan i februari 1959 — en månad efter revolutionen — "Val? Varför det?" Han hade fört många bakom ljuset om sina verkliga avsikter.

Diktatur behövs inte

Många hävdar att de sociala och ekonomiska förhållandena blivit bättre efter revolutionen?

—Jag och andra kubaner kan inte förstå hur det kan användas som ett argument för Castro. Man behöver inte ha diktatur och politisk ofrihet för att ha ett bra hälso- och utbildningsväsen. Se på Sverige och Skandinavien. Vem hävdar att ni behöver totalitära institutioner för att få bra sjukhus och skolor?

De politiska fångarna förstår inte heller varför statsminister Olof Palme* har ett så exceptionellt bra förhållande till Castro. Sverige har bl a ett handelssamarbete med Kuba till ett värde av 20 miljoner dollar. Vi förstår inte hur ett land som Sverige — en demokrati — kan acceptera att Kuba har en totalitär diktatur. Fråga andra svenskar och skandinaver om de vill ha lika lite frihet och lika mycket planekonomi som Kuba, de flesta kommer att svara nej. Dessutom får man inte glömma att man alltid måste ta hänsyn till ett lands politiska system när man skall värdera landets sociala system.

*Intervjun gjordes innan mordet på statsminister Olof Palme.

Straffet

Det är viktigt att Kuba inte får villkorslös ekonomisk hjälp. Det måste vara ett krav att hjälpen helt och fullt kommer hela befolkningen till godo. För mig är det ofattbart att ett land ger villkorslös ekonomisk hjälp till ett system som fängslar tusentals politiska motståndare. Ett system som samtidigt tvingar resten av befolkningen att använda sin fritid till möten och demonstrationer till stöd för regeringen och till att arbeta gratis på söndagarna. Deltar Du inte i arrangemangen straffas Du genom bl a sämre arbetsförhållanden. Ingen får tillstånd att göra eller tycka något annat än det regimen vill.

Uppror

Hur kan Kuba bli fritt?

—Förr eller senare måste det komma förändringar. Folk är desperata efter mer än 25 års Castro-styre. Jag tror att det kubanska folket

Karl Marx

Forts från sid 15

allt vad normalt liv innebär. Men de skulle ändå inte kunna anpassa sig till ett kommunistiskt samhälle. Det var lika gott att de försvann. Hur de skulle försvinna nämner Marx inget om. Men de tankarna utvecklades ju utförligt av 1930-talets tyska socialister...

En rad upplysta judar arbetade i liberal och socialistisk anda i Tyskland. En av dem var Ferdinand Lasalle, som ville föra arbetarna till en bättre position i samhället. Lasalle var med och grundade Allmänna tyska arbetarföreningen (senare SPD), dess nationella program utgår från att den sociala frågan skall lösas genom allmän och lika rösträtt och genom statsägda produktionskooperativ. Marx avvisade denna form av statssocialism, särskilt som den skulle ske genom reformer och röstning. Marx gillade inte alls denna arbetarrörelse och hade inga höga tankar om Lasalle. Den 30 juni 1862 skrev Marx till Engels: "Jag har nu blivit övertygad om att Lasalle härstammar från de negrer som förenades sig med Moses under taget genom Egypten, något som hans kranium och hårväxt bevisar. Det är säkert denna blandning av jude och tysk med basinslag av negrer som skulle ge ett så lustigt resultat."

Marx skrev också till *New York Daily* den 4 januari 1856, när han var i penningknipa. Artikeln publicerades mitt under Krimkriget. Marx anklagade judarna för att mer eller mindre styra kriget genom sina finanser och att det fanns en organisation som styrde Europa och som skulle göra de stora vinsterna när England, Frankrike och Ryssland blev försvagade efter militära bakslag. Var det inte så också Hitler skrev i *Mein Kampf*? Hitler var övertygad om teorin och hävdade att det var den judiska världsorganisatio-

nen som var roten till allt ont. Marx skrev: "Men eftersom judarna är så mäktiga är det på tiden och nödvändigt att avslöja och vända sig mot deras organisation." Karl Marx var judehatare, precis som Adolf Hitler.

Om man studerar Tysklands och Preussens historia är det lätt att övertyga sig om judarnas betydelse för historia, kultur, medicin och teknik. Man kan nämna namn som Einstein, Walther Rathenau, Freud och Lasalle. Mer än 100.000 judar var med och slogs för Tyskland i Första världskriget. 25.000 av dem stupade. Det talas inte mycket om att kommunismen likaväl som nationalsocialismen varit ansvarig för antisemitismen. Marx och Engels gav ofta uttryck för sina rasistiska åsikter och det är lätt att förstå att SPD en gång för alla plockade bort Marx och Engels ur sitt partiprogram.

Intervju: Joachim Bamrud

Samtidigt som Marx gav uttryck för sin antisemitism började Richard Wagner i skrift och musik (*Ödestro*) sina kampanjer mot judarna. Greven Gobineau och Chamberlain skapade myten om det ariska och germanska idealet, som efter hand upphöjdes till den högsta politiska ideologin av Julius Langben, Alfred Rosenberg och Adolf Hitler. Hitler själv sa: "Jag har lärt mig mycket av marxismen, det medger jag utan vidare... hela nationalsocialismen finns där, se bara efter lite mer noggrant". (Joachim Fest, s 146)

Litteraturtips: Dietmar Kröhnert
Die Welt, nr 270/1984
Yvan Blot (red): Socialism och fascism samma familj (Timbro)
Horisont nr 5 1985
Deutschen und Polen av Alfred Schinkel
Die Geschichte der Juden in Deutschland av Eleonore Sterling
Der Spiegel nr 9 1986

Fungerar Facket?

Har en enskild medlem någon chans att göra sin röst hörd i Facket? Ja, menar Gunilla Arhén. Men det är svårt och förutsätter speciella omständigheter.

För några år sedan höll TCO på att rusa rätt i famnen på socialdemokraterna. Tjänstemännens fackförbund, med nuvarande utbildningsministern Lennart Bodström som direktör, höll på att bli en stödorganisation för de socialdemokratiska tankarna på löntagarfonder. Utvecklingen gick som på räls — utan att medlemmarna tillfrågades — snart skulle socialdemokraternas fondstrateger kunna säga att så gott som alla Sveriges löntagare — genom sina organisationer LO och TCO stod bakom förslaget. Men då hade man inte räknat med en enskild medlem i TCO, den unga civilekonomen och medlemmen i Bankmannaförbundet Gunilla Arhén, som satte klackarna i marken.

Löntagarfonderna infördes, men förvisso inte som resultat av TCO:s insatser. Gunilla har nu skrivit en bok om sina upplevelser i facket. *Skulle jag vara en bråkstake?* (Timbro förlag). Contra har fått ett samtal med Gunilla Arhén.

Du verkar inte vara särskilt övertygad om fackets möjligheter att spela en roll i framtiden, men själv har Du lyckats få facket att ändra sig, kan Du förklara det?

— Ja, jag genomförde inte saken ensam. Nyckeln till min framgång var *Expressen*.

Jag reagerade mot att TCO höll på att bli en stödorganisation för löntagarfonderna — trots att flertalet TCO-medlemmar säkert ogillade löntagarfonderna — och jag fick gehör för mina åsikter. Men inte genom att jag gick den traditionella fackliga vägen, utan genom hjälp från *Expressen*. Det var den stora tidningens styrka som tvingade fackpamparna att ta reson och anpassa sig till medlemsopinionen. Utan *Expressen* hade jag aldrig varit framgångsrik.

— Det låter allvarligt, menar Du att Expressen fungerar bättre som redskap för demokratin än den formella fackliga organisationen?

— Ja, facket gömde sig hela tiden bakom de formella reglerna. Jag är övertygad om att inget skulle ha gått att göra utan *Expressens* stöd. Reglerna och organisationen inom facket användes som ett skydd mot medlemmarnas inflytande, så att ledningen ostörd skulle få möjlighet att backa upp löntagarfundsfrågan. Att flertalet medlemmar hade en annan uppfattning brydde man sig inte om. Det var möjligt för mig att vinna gehör för min åsikt i den här frågan, men jag tror inte att framgångarna skulle kunna upprepas i en fråga som inte intresserar en stor och

inflytelserik tidning. Då fungerar inte demokratin i facket.

Hur kommer det sig att facket lever isolerat från medlemmarna. Har tanken att den som misslyckas i karriären på jobbet istället gör karriär i facket fog för sig?

— Ja, det har den. Men det finns också andra viktiga faktorer som påverkar politiseringen inom facket. Socialister ser facket som en viktig organisation. De går med för att engagera sig, för att använda facket för mycket mer än löneförhandlingar. Borgerligt inriktade personer har ofta en grundläggande motvilja mot facket. Men de går med ändå av olika skäl, exempelvis för att få arbetslöshetsförsäkring, för att få ersättning om det skulle bli strejk eller för att de ger vika för grupptricket på arbetsplatsen. När de väl blivit medlemmar ligger dock motviljan kvar, de engagerar sig inte aktivt. Därför får facket på det politiska området kraftig slagsida åt det socialistiska hållet, även i de fackförbund där majoriteten av medlemmarna är borgerligt inriktade.

Mitt intryck är att facket spelar allt mindre roll för medlemmarnas löner och förmåner och ägnar alltmer resurser åt frågor som egentligen borde hanteras av de politiska partierna. Har facket mot den bakgrunden några möjligheter att hävda sig i framtiden?

— Jag ser tre utvecklingsvägar som är tänkbara. Om facken utvecklas vidare i riktning mot politiska organisationer, istället för organisationer för löntagarnas intressen som löntagare, kommer det att växa fram nya fackförbund med andra politiska uppfatt-

Det går inte att rubba facket för enskilda medlemmar. Men med Expressens hjälp lyckades Gunilla Arhén hindra TCO från att bli stödtrupp till socialdemokraterna i fondfrågan.

ningar. Som det är i många länder i resten av Europa. Det skulle försvaga facket's möjligheter att fungera som stark förhandlingspartner, men kan bli nödvändigt om den nuvarande utvecklingen fortskrider.

En annan väg är att alltför ställer sig utanför facket och nöjer sig med att ansluta sig till arbetslöshetskassan. Villkoret för det statliga stödet till de erkända arbetslöshetskassorna är att de är öppna för alla — även de som inte är med i facket. Jag vet att man på SIF, Industrijänstemannaförbundet, är oroad över det här och redan har sett en utveckling i den riktningen.

Den tredje vägen är att förbättra medlemsdemokratin inom facket. Exempelvis genom att möjliggöra medlemsomröstningar om tillräckligt många medlemmar så begär. Det motionerade jag om till Bankmannaförbundets kongress. Mitt förslag blev visserligen urvattnat under behandlingen, men vi kom en bit på väg. Jag tror själv att det är denna, den tredje vägen, som är den vettigaste lösningen. Facket har chansen att behålla sin ställning om man inser vad opinionen kräver. Men ändrar man inte attityd så kommer man att tappa greppet.

Idag är rädslan för arbetslöshet — och arbetslöshetskassan — det enda som håller många kvar i facket. Det innebär att ställningen är svag hos många medlemmar. Facket lever farligt.

Hur kom Du själv med i facket? Och är Du fortfarande med, Du har ju bytt bransch, så det kan i alla fall inte vara i Bankmannaförbundet?

— Det var nog rätt mycket en slump att jag kom med. Och en annalkande strejk som jag såg framför mig. Då anslöt jag mig, men var under lång tid inte det minsta aktiv. När jag så hörde att det fackförbund där jag var med höll på att ta ställning för löntagarfonder — utan att fråga mig eller några andra medlemmar till råds — blev jag förbannad och började agera. Jag var ny i dessa sammanhang och det var svårt att driva opinion när de "gamla rävarna" bara ville få tyst på en "besvärlig bråkstake". I den situationen var Expressen ett fantastiskt stöd. Det som över huvud taget möjliggjorde för mig som medlem att göra min röst hörd!

Nu, när jag bytt bransch, är jag inte med i facket. I databranschen, där jag arbetar nu, är det ganska få som är fackligt engagerade. Men det är möjligt att jag går med, jag har inte varit på mitt nya arbete så länge än.

Chefer missnöjda

Du berättar i Din bok att Ditt agerande inte var populärt bland Dina chefer på banken, kan Du förklara det — var banken för löntagarfonder?

— Nej, det tror jag inte. Inte heller att de personer som var mina chefer var för löntagarfonder. Men besvärliga figurer som säger sin mening är inte alltid populära. Och i bankledningen var man mycket mån om att

Många "skräms" idag in i facket med hjälp av arbetslöshetsförsäkringen, menar Gunilla Arhén.

hålla goda kontakter med facket. De kontakterna sköttes smidigare om det var de gamla vanliga ansiktena som satt i orubbat bo.

Jag hade också en känsla av att facket av en del användes som sprängbräda i karriären. Den som hade centrala fackliga uppdrag rörde sig på olika enheter inom banken, fick kontakter och relationer som var bra att ha som grund för en framtida befordran. Facket blev därför till en del integrerad i företagets grundorganisation. Och sådant var det inte bra att röra i.

Ditt agerande var inte populärt inom facket heller — kan Du berätta?

— Ja, det var många som kände sina cirklar rubbade. Inte minst i de centrala organ där socialdemokratiska intressen var starka. Det blev t ex storm kring att vi samlade in pengar för att informera medlemmarna i Bankmannaförbundet om vad som pågick. Hur skall en medlem kunna göra sin röst hörd utan att tala om för andra medlemmar vad som pågår? För att göra det behövde vi skicka brev, och det kostade pengar.

Det har fortsatt att storma också efter boken. I den finns ett faximil av en artikel i TCO-tidningen, som innehåller en intervju med Gunilla Arhén. Artikeln, som fanns på samma uppslag som intervjuer med två mer "välpassade" medlemmar illustrerades bildmässigt av fotografier av två leende och glada medlemmar i SIF respektive Fackläraryrket. Och så Gunilla finns med på bild. En tagen snett underifrån, ett standardknep för den som vill få någon att se otrevlig och "pampig" ut, de andra två med Gunilla gömd bakom en kaffekopp,

med skuggor och dagrar som får henne att se mycket tvivelaktig ut. Fotografen tog en hel serie bilder, men just dessa valdes ut för publicering. Avsikten är inte svår att märka. Saken omnämns i boken och som illustration återges faximilet i boken. Nu har TCO-tidningens fotograf och artikelförfattare stämt Timbro förlag för copyrightintrång. Den som vill väcka debatt om facket's metoder skall tydligen tystas med alla medel.

En handbok för gräsrotter

Vad hoppas Du uppnå med Din bok?

— Jag hoppas väcka intresset för vad som håller på att hända inom facket. Och ge uppslag till hur man kan agera för att utvecklingen inte skall skena iväg i fel riktning. Tanken var att boken skulle bli en handbok i fackligt arbete för gräsrotter. Men det är inte någon kokbok med tråkiga recept, utan en personligt hållen skildring. Den bör ju vara lätt att läsa också. Och jag tror att det är rätt att vara personlig och beskriva hur en gräsrot, även en som har lyckats ganska bra, känner sig osäker och olustig ibland inför åtgärder som man trots allt tror på som riktiga. Framgång kräver målmedvetenhet och lite att man övervinner sig själv.

Vilka har reaktionerna varit på boken?

— Pressen har varit mycket positiv — utom *Bankvärlden* och *TCO-tidningen*, signifikativt nog. Allmänhetens reaktion har inte varit särskilt omfattande. Det är väl något tjugotal personer som har hört av sig om de problem jag tar upp.

Avslutningsvis några nyckelcitat ur boken:

"Jag tror att företagsledningen var rädd att stöta sig med facket. Fackets makt är idag allmänt accepterad. Ingen vill ha bråk. Därför är det bättre att göra gemensam sak med facket, för att slippa bråk på arbetsplatsen."

"Vi bryns oss nog också om vad Stig Malm, ordförande i LO, Björn Rosengren, ordförande i TCO, säger. Men skulle du lyssna till Bengt Eriksson, metallarbetare? Antagligen inte. För han är bara en vanlig precis som vem som helst... Det är uppenbart att man måste vara organiserad för att bli tagen på allvar. Som talesman och representant för en organisation går det att ha synpunkter på det mesta. Men om en ensam människa ser samma felaktigheter och framför exakt samma synpunkter är det suspekt. Så gör man inte. Nej, för att säga att något är fel måste man först organisera sig och enas kring en talesman. Sedan går det bra att ha synpunkter."

"Fackföreningarna är monopolorganisationer. Medlemmarna kan i allmänhet inte välja organisation. Monopol leder lätt till missbruk, antingen det gäller en frivillig förening, ett stort monopolföretag eller en enpartistat."

Intervju: Carl G. Holm

Hatets och illviljans kolportör

Mordet på statsminister Olof Palme får inte tas som intäkt för ett försvar av hans orättfärdiga utrikespolitik. Detta lika lite som hans politik skulle kunna användas som ursäkt för dådet.

På Contra känns ingen saknad efter Olof Palme. Redaktionen har efter bästa förmåga klämpat för att bli av med Palme sedan han kom tillbaka till makten 1982. Det är vi stolta över. Vi beklagar att våra insatser inte varit större och haft mer genomslag. Tyvärr räckte det inte att miljoner svenskar delade vår inställning i senaste valet.

Våra insatser räckte inte till. Istället fick Sverige en ny statsminister på ett chockerande, ovärdigt och motbjudande sätt.

Mordet väcker känslor och avsky. Det är naturligt och riktigt. Men detta får inte leda till att vi tappar vår förmåga till rationell analys. Många av Palmes tidigare motståndare har inte nöjt sig med att yttra vackra ord om Palme som person utan också talat väl om hans politik. Även normalt sansade tidningar har tappat concepterna.

Olof Palme var förvisso internationellt känd. Ingen annan svensk sedan Dag Hammarskjöld har haft Palmes ryktbarhet. Men medan Hammarskjölds ryktbarhet var av det positiva slaget — i den demokratiska världen — var det tvärtom med Palme. Han rönt visserligen uppskattning av en rad regimer, men huvudsakligen obarmhärtiga socialistiska diktaturer i u-länderna.

Han var länge den ende demokratiskt valde ledaren som räknade personer som Fidel Castro, Yassir Arafat, Julius Nyerere Daniel Ortega och Georgij Arbatov till sitt förtroga som politiskt umgänge. När jag var utomlands och talade med politiskt intresserade människor fick jag ofta skämmas över att vara svensk. Hur var det möjligt att i demokratiska val utse en ledare med så totalt förakt för mänskliga rättigheter i tredje världen? En ledare som stödde länder som excellerade i militärt våld och angreppskrig (Kuba, Nordvietnam m fl)? Den frågan gick inte att besvara. Lika lite som frågan om Palmes uppenbara underdånighet gentemot sovjetiska intressen — sista dagen i livet undertecknade han åter ett brev som tog Sovjets parti i den strategiska rustningsfrågan.

Under de senaste åren har det funnits en demokratiskt vald ledare med jämförbar inställning i internationella frågor — Andreas Papandreu i Grekland. Men det förefaller som om Papandreu har samlat sig till en mer sansad politik sedan hans ekonomiska åtgärder lett till ekonomisk katastrof i Grek-

land.

Olof Palme var en stridens och krigets man. Helt främmande för svensk idétradition.

Polisen har inte (åtminstone när detta skrives) varit framgångsrik i sitt arbete. Helt säkert har omständigheterna gjort arbetet svårt. Men det finns flera punkter där man kan ställa besvärliga frågor om polisens arbete:

— man visar först upp ett foto på en gripen man för ett vittne och låter vittnet först därefter "konfiteras" med den gripne

— fortfarande två dygn efter mordet kände spaningsledningen inte till vilka observationer fru Palme gjort

— bägge kulorna hittades av privatpersoner, trots att de befann sig i närheten av mordplatsen

— signalementet fördröjdes och gjordes i inledningskedet så vagt att flera hundra tusen personer kunde passa in (istället för något tusental sedan signalementet preciserats långt senare). Det verkar som om man höll igen på den information man hade p g r a att mördaren hade ett "utländskt" utseende.

— spaningsledningens märkliga världsbild har gjort att man vid flera tillfällen sagt sig leta bland "svenska högerextremister" istället för den långt mer sannolika utländska vänsterorienterade terrorismen.

Även en blind höna kan dock hitta ett korn. I sin jakt på högerextremister råkar spaningsledningen nämligen på vänstergupper som man tror vara högerextremister och därför behandlar som misstänkta. Det gäller dels Europeiska arbetarepartiet med rötterna i 1968 års amerikanska studentvänster och det amerikanska kommunistpartiet, överfört till Europa med hjälp av amerikanska desertörer och känt för sin tidvis extrema Sovjet-vänlighet (Contra hade en avslöjande artikel om EAP i nr 5 1978), dels svenska nationalsocialistiska grupper.

Den närmast till hands liggande hypotesen är naturligtvis att det ligger en utländsk terroristorganisation bakom dådet. Samtliga efterkrigstidens politiska våldsåd med dödlig utgång i Sverige har haft utländska terroristgrupper (eller i tre fall den jugoslaviska säkerhetstjänsten) inblandade.

Av svenska grupper är det bara en som

hittills kunnat kopplas till politiska våldsdåd av grövre slag — dock ännu inte mord — och det är nationalsocialistiska grupper i närheten av Nordiska rikspartiet. Just den gruppen har dock tidigare uttalat sitt gillande av Palmes politik och t o m uppmanat sina medlemmar att rösta på Olof Palme. (Han ansågs väl vara den partiledare som stod de egna idéerna närmast).

I något slags missriktat nit att "skydda" invandrarna från allmänhetens vrede har man i media och i uttalanden från polisen försökt styra bort misstankarna från de logiskt sett mest sannolika grupperna — utländska terroristgrupper. F ö med stor sannolikhet inte invandrare, utan bosatta i utlandet. I Sverige finns uppskattningsvis 200 personer med ett förflutet i olika terroristorganisationer. 95% av dessa är invandrare — många har fått status som politiska flyktingar genom beslut av Palme-regeringen. Att det är i grupperna kring dessa 200 personer man i första hand bör söka kan rimligen inte missuppfattas av svenska folket — så illa tror vi inte om svenska folkets fattningsförmåga. 200 personer är 0,02 procent av en miljon invandrare i landet. Om man vill lösa fallet måste man syna denna lilla grupp mycket noga. Svenska folket kommer inte att missförstå det utan lugnt leva vidare i förvisningen om att återstående 99,98 procent av invandrarna — grannar, arbetskamrater, ingifta släktingar, hjärtevänner osv inte har något med den internationella terrorismen att göra.

Vi vill i detta sammanhang förmedla orouande, men mycket bestämda och detaljerade uppgifter som Contra fått från spaningsarbetet. En man som liknade den första "fantombilden" skall ha identifierats, men avförts från misstanke sedan han fått alibi av två landsmän — bägge perifert kopplade till ett politiskt terrordåd i Sverige! Det behöver väl knappast tilläggas att polisen inte lär få ytterligare en möjlighet att syna den mannen i sömnarna.

Ytterligare ett orostecken av helt annat slag är polisens vägran att rätta sig efter elementära krav på rättssäkerhet. Sverige har nyligen fällits i Europadomstolen för att anhållningstiderna är för långa. En misstänkt skall ställas inför rätta (häktningsförhandling) inom fyra dagar. Den för Palmemordet gripne hölls anhållen i sju dagar — tre dagar längre än vad Sverige har att följa enligt internationella konventioner!

Sven Enberg

Makt åt alla

Det ekonomiska systemet i ett demokratiskt samhälle bör innefatta möjligheter för alla medborgare att påverka företagens beteende, samtidigt som det bör råda maktbalans mellan olika gruppers inflytande. Bägge dessa egenskaper kännetecknar det svenska samhället i dag.

Beslutens räckvidd begränsas genom att de fördelas på många av varandra oberoende företag. Inget felaktigt beslut kan därför få obegränsade följder. De beslut som medverkar till att tillgodose kundernas intressen, är de som på lång sikt kommer att visa sig vara riktiga för företagen. Det är sådana beslut som uppmuntras i vårt nuvarande system. Ekonomin utvecklas och förändras ständigt i enlighet med kundernas önskemål.

Varje medborgare har i sin roll som anställd, aktieägare, fackföreningsmedlem, väljare och framför allt som kund inflytande över de beslut som fattas i företagen. I varje beslut vägs många gruppers inflytande in. Det är kärnan i vårt ekonomiska system, i vårt lands ekonomiska demokrati. Det ger makt åt alla.

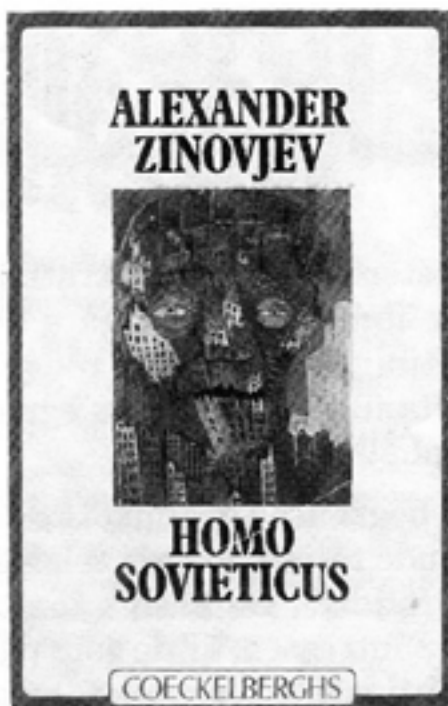

Homo sovieticus

Alexander Zinovjers *Homo Sovieticus* är ett annorlunda försök att klargöra för tröga och slappa västerlänningar vilka avsikter Sovjet har. Zinovjers kritik drabbar både öst och väst. Hans kunskaper om hur kommunismen fungerar i praktiken är imponerande. Hans vapen är satir, ironiska vinklingar och för att satiren skall bli drabbande och rolig använder han överdrifter och överraskande perspektiv i Jonathan Swifts efterföljd. Zinovjev (eller romanens jag) säger själv att boken är ett mellanting mellan roman, rapport, redogörelse och traktat. Boken är den scendes uppgörelse med kommunismen av speciellt sovjetisk modell. Den latinska boktiteln blir i översättning sovjetmänniska(n). Författaren skildrar denna människotyp noggrant och med kylig distans. Denna människa, också kallad homosos, vill och kan han ej moralisera över, eftersom hon är en naturlig och logisk produkt av sovjet-samhället. Som exilryss har Zinovjev även distans till Väst, som i boken representeras främst av västtyskarna, eftersom författaren varit bosatt i Västtyskland. Hans dom över människorna i Väst blir ofta lika hård som domen över kommuniststaten. Om sovjetmänniskan tänker i alltför ideologiska banor, saknar västerlänningarna helt ideologisk bas. Demokratin finner man inte så värdefull att man vill försvara den.

I sin uppläggning är boken skönlitterär, men den litterära gestaltningen kommer naturligtvis i andra hand med de ambitioner författaren har. Han strävar efter en så bred och mångfacetterad bild som möjligt av sovjetmänniskans sätt att tänka och regera. I det syftet låter han bokens "jag" vara en sovjetisk agent i Väst. Vidare komponerar han i mycket korta kapitel, vilket ger honom stor frihet att mångsidigt belysa den sovjetiska livsstilen. Romanens jag saknar illusioner, han tar det mesta med en klackspark — eller är det en förtvivlan som uttrycks? Han tror att allt är för sent. Västerlandet har redan försuttit chanserna att stå emot den kommunistiska anstormningen. Det tredje världskriget har redan börjat. Psykologiskt har det ryska folket förberetts under lång tid och Väst visar tydliga tecken att inte vilja försvara sig, vare sig ideologiskt eller militärt. Mina associationer går till tiden för romarrikets fall. Romarnas slapphet, vällevnad och moraliska förfall gjorde uppgiften lätt för de framträngande germanerna, liksom nu för kommunisterna.

Som i en absurdistisk pjäs får man ofta skratta, men det tragiska skeendet står hela tiden klart för läsaren. Romanen ger hundra-

tals exempel på hur Väst gräver sin egen grav. Sovjetregimerna växlar, men målet är alltid detsamma. Borgarna skall hängas och repet får de tillhandahålla själva.

Språket i översättningen flyter fint, något som Solzjenitsyn-översättaren Hans Björkegren säkert får ta åt sig en stor del av äran av. *Homo sovieticus* är en angelägen bok, som i synnerhet borde läsas av ideologiskt neutrala (dvs likgiltiga, naiva) människor som deltar i fredsörelsen och framförallt av den unga generationen. Men man får vara vaksam på sig själv vid läsningen. Han har en räv bakom örat, den gode Zinovjev.

Alf Norbäck

Alexander Zinovjev: Homo Sovieticus. 257 sidor. Coeckelberghe's förlag.

Befria människan!

Nyliberalismen har kommit att diskuteras alltmer. Det är något alla talar om, men få har satt sig in ordentligt i.

Det finns nu en utmärkt presentation av den nyliberala filosofin, en liten bok av John-Henri Holmberg. Tidigare redaktör för moderaternas tidning *Medborgaren* (han lämnade den tjänsten efter att ha lämnat in en motion om legalisering av viss narkotika, något som inte föll i god jord hos partiledningen).

Boken, *Befria människan*, är väldisponerad, välskriven lättillgänglig. Den presenterar den nyliberala filosofin i ett behändigt nötskal.

I korthet: Minimering av allt våld, dels

det enskilda våldet, men också det enda våld som kan rymmas i ett nyliberalt samhälle: Våldet som används för att tvinga människor att lyda statens beslut. Hur långt kan man gå när det gäller att begränsa statens våldsapparat? I "Befria människan" förs ett intellektuellt högstående resonemang kring den frågan på ett för en bred publik lättbegripligt sätt.

En lysande bok med andra ord. Men den går knappast att få tag på. Den utgavs ursprungligen under medverkan av MUF-distriktet i Uppsala. Men den centrala MUF-ledningen och partiet vill stoppa spridningen av så kätterska tankar. Därför är hela upplagan när detta skrivs embargobelagd. Istället för att berika det politiska livet i Sverige berikar boken i n diverse stridande parters advokater.

Carl G. Holm

John-Henri Holmberg: Befria människan. Boken om rätten till dig själv — den viktigaste boken i ditt liv! Dalia Books. ISBN 91-971729-0-7. 135 sidor.

Vinter i välfärdslandet

Kan välfärdssamhället överleva? När stat och kommun svarar för allt större del av den samlade inkomsten och när en majoritet av befolkningen har stat och kommun att tacka för sin försörjning — genom att de är offentligt anställda eller lever på bidrag — kan demokratin då överleva? Utvecklas inte samhällets demokratiska procedurer till en överbudspolitik som är självförförande, där överbuden för samhället allt djupare in i den ekonomiska krisen, något som till slut leder till ekonomisk ruin och demokratin undergång?

Frageställningen är intressant och oroande. Inte minst för oss som lever i Sverige, det land som har nått längst när det gäller att låta "samhället ta över" av alla länder som har ett demokratiskt styrelseskick. Kan vårt styrelseskick bestå om utvecklingen fortsätter?

Frågan ställs och utreds i Elisabeth Langbys bok *Vinter i välfärdslandet*. Författarinnan är civilekonom, tidigare ledarskribent på Svenska Dagbladet och ordförande i Fria Moderata Studentförbundet. Hon har tagit sig an frågeställningen och försöker dra paralleller mellan antikens Aten, sextioalets Uruguay och dagens Sverige.

Är de parallellerna relevanta? I Aten under 300-talet f Kr fick alla medborgare ekonomiska bidrag från staten för att sörja för sina ekonomiska behov. Majoriteten krävde mer och mer och till slut upphörde demokratin att fungera.

På liknande sätt gick det till i Uruguay. Landet var redan på 1930-talet en utvecklad välfärdsstat med ett socialt skyddsnet långt mer välutvecklat än i något europeiskt land. Redan 1919 fanns fler anställda i statsför-

VINTER I VÄLFÄRDS- LANDET

Askelin & Högglund

valtningen än inom industrin. De offentliganställda var på sextiotalet i relation till folkmängden nästan fem gånger så många som i exempelvis Nederländerna. Uruguay hade en lång tradition av demokratiskt styre med maktväxling mellan de borgerliga *blancos* och de mer socialdemokratiskt färgade *colorados*. Bägge partierna hade emellertid en i grunden gemensam syn på behovet av ett utbyggt välfärdssamhälle. Den lilla produktiva industri som fanns skyddades bakom bisarrt höga tullmurar. Ineffektiviteten kunde frodas. Demokratin och välfärden gick under ungefär samtidigt 1972 och 1973. Medverkande i den processen var den vänsterextremistiska Tupamarosguerillan (många av dess medlemmar har frikostigt fått uppehållstillstånd i Sverige) som mördade urskillningslöst. Det var dock knappast Tupamarosguerillan i sig som ledde till demokratins undergång, den var mera ett symptom på en grundläggande obalans.

Aten, Uruguay, Sverige? Perspektivet är intressant. Elisabeth Langby presenterar en hel del intressant faktaunderlag, men lyckas inte höja boken till någon högre nivå av analys och slutledning. Efter att ha läst boken känner man sig i och för sig övertygad om frågeställningens relevans, men inte av att ha fått frågeställningen tillräckligt bevisat.

Carl G. Holm

Elisabeth Langby: *Vinter i välfärdslandet*. Askelin & Högglund. ISBN 91-7684-052-2. 188 sidor. Kan köpas genom Contra för 98:- plus porto.

Kuba före Castro

Kuba före Castro var — på gott och ont — en spegelbild av USA. Idag har landet blivit en spegelbild av Sovjet och Östeuropa med planekonomi, politisk ofrihet och grä-

trist vardag.

Det kubanska samhället innan Castro hade visserligen stor social ojämlikhet, prostitution och kriminalitet, korruption osv. Men samhället genomgick samtidigt en snabb modernisering med snabbt ökande välfärd.

Det påpekar Carlos Alberto Montaner i sin bok. Montaner som är författare, journalist och förläggare bor idag i exil i Spanien.

Att Kuba dominerades av USA ledde till att USA:s kunskaper snabbt kom Kuba till del — TV togs t ex i bruk några månader efter USA och Kuba var det första landet i Latinamerika med TV. När Castro gjorde Kuba beroende av Sovjet bortsåg han från att det var i Väst och inte i Östeuropa som de tekniska framstegen gjordes. Kubanerna måste efter revolutionen byta ut sina Chevrolet mot betydligt sämre kopior från Sovjet, skriver Montaner.

Castro själv motiverade Kubas isolering från USA med att ön skulle få större nationell självständighet. Men Castro nöjde sig inte med att vara patriot och gå till storm mot USA:s negativa inflytande. Han gav sig ikast också med USA:s positiva inflytande. Istället för patriotism blev det intolerant anti-amerikansk nationalism. Och ett politiskt beroende av Sovjet som var betydligt större än det tidigare beroendet av USA.

I sin anti-amerikanska propaganda använder sig Castro flitigt av José Martí. Martí är ganska okänd i Skandinavien — annat än att hans namn används på USA:s nya radiostation för Kuba, Radio Martí. För kubanerna på Kuba — och i exil — står Martí för samma sak som Sandino för nicaraguanerna eller general Washington för nordamerikanerna. En symbol för nationellt oberoende och självrespekt. Han kämpade för Kubas självständighet från Spanien och räknas som "far" till oberoendet vid sekelskiftet.

Men enligt Montaner missbrukar Castro namnet Martí i sin kompromisslösa anti-amerikanism. Martis huvudmål var ett patriotiskt och självständigt Kuba. Men han hatade aldrig Spanien, på det sätt som Castro hatar USA. Och även om Martí också var kritisk mot USA var den kritiken riktad mot USA:s dåvarande korrupta och arroganta politiker, inte mot USA:s demokratiska institutioner. Martí skulle inte heller backat upp Castros kommunism. Han tog avstånd från Marx, Bakunin och Lenin eftersom han inte kunde stödja deras intolerans mot en samhällsklass eller de två sistnämnda rättfärdigande av terror som medel.

I slutet av sin bok tar Carlos Alberto Montaner till orda för en "demokratisk allians" mellan USA och de demokratiska krafterna i Latinamerika mot Castro och Sovjet. Men USA måste ge de demokratiska krafterna stöd också i kampen mot icke-kommunistiska auktoritära krafter. Annars är kampen mot kommunism i Latinamerika bara hyckleri, menar Montaner.

Joachim Bamrud

Carlos Alberto Montaner: *Cuba, Castro and the Caribbean*. Transaction Books, New Brunswick, New Jersey.

Marknadsekonomin i fondsamhället

Peter Stein diskuterar löntagarfondernas förenlighet med marknadsekonomin, dvs med ett fritt samhälle. Slutsatserna blir entydiga: Löntagarfonderna (läs fackföreningsfonderna) går inte att på sikt förena med ett fritt samhälle och marknadsekonomi. Slutresultatet blir tvång och ofrihet.

I boken behandlas bl a frågan om vart fondsystemet leder i framtiden, kommer det att leda oss till planhushållning, dvs den östblocksmodell som de flesta finner oduglig.

Oavsett detta kommer fondsystemet att ha vinnare och förlorare.

Vinnarna är de fackliga organisationernas ledare — ekonomiskt ineffektiva, men mycket betydelsefulla politiskt.

Förlorarna är de kreativa, de små företagen och på sluttampen konsumenterna. Företagarna kan vara hur duktiga som helst ekonomiskt, men de är inte starka politiskt, ingen maktfaktor att räkna med i det politiska spelet. De svaga löntagarna kommer inte heller till tals, annat än vid de då och då återkommande nomineringarna och valen till fonderna. Vi får ett slutet samhälle. Locket på. Stagnation.

Det värsta är att fondsystemets verkliga konsekvenser ännu inte går att helt överblicka. Det enda man kan skönja är ofrihet och tvång. Sådant har aldrig lett till välfärd och utveckling.

Arne Sundström

Peter Stein: *Marknadsekonomin i fondsamhället*. Timbro förlag.

Felutveckling

Författarna har åstadkommit en ganska svärgenomtränglig men ändå mycket innehållsrik och tankeväckande redogörelse. Dumont och Mottin ifrågasätter starkt om det finns fog för att använda gamla schablonbegrepp som underutveckling, u-hjälp, u-länder. De vill istället införa begreppet *felutveckling*, felutvecklade länder. Det som tidigare kallats "utveckling" i de länder som studerats nagelfars kritiskt. Författarna bryter upp från invanda tankemönster att allt som inte är "utvecklat" är underutvecklat. Underutveckling kan istället vara utveckling i alldeles fel riktning — felutveckling.

Som exempel på felutvecklade länder har författarna valt ut Mexiko, Colombia och Brasilien, med tanke på att dessa länder döljer sin misär bakom högteknologi och

skrytbyggen. Den hårt överexploaterade jorden försörj fabriker med råvaror. Bönderna hindras i allt större utsträckning från att producera födan åt sig själva. Länderna tvingas till och med att importera livsmedel. Maximal fattigdom åt flertalet samtidigt som en del lever i rent otrolig lyx. Våld och uppror blir en självklar följd av denna felutveckling.

Ämnet är svårt. Det ligger nära till hands att moralisera. Okunniga byråkrater i länder som tar emot u-hjälp strör stora pengar omkring sig. De felutvecklade länderna i världen bör underkastas en bättre kontroll vad beträffar medelsanvändningen. Den ekonomiska hjälpen måste förknippas med vissa ekonomiska "renlighetskrav". Som det är nu försvinner hjälpen via regimerna i dessa länder på ett alltför lättvindigt sätt.

Arne Sundström

René Dumont och Marie-France Motin:
Latinamerika, felutvecklad kontinent. U-
förlaget 1984.

Industrispionage

Charlie Nordblom har ett förflutet inom Sveriges kommunistiska parti. Han har arbetat som reporter på den dubiösa tidningen Lektor. Trots att dessa två ting ligger honom i fatet har han lyckats sammanställa en utomordentligt värdefull bok om sovjetiskt spionage i Sverige. Boken har av svårförståeliga skäl kallats *Industrispionage*, men den handlar i själva verket om alla former av sovjetiskt spionage i Sverige. Lite av en uppslagsbok i ett för vår nationella säkerhet vitalt ämne.

Carl G. Holm

Charlie Nordblom: *Industrispionage*. Timbro
förlag. 320 sidor. ISBN 91-7566-058-X.

BESTÄLLNINGSSSEDEL

Till Contra, Box 6082, 102 32 Stockholm. Telefon 08-54 95 52.

Beställningsregler

1) *Postgiro/bankgiro*. Sätt i förväg in beloppet på postgirokonto 85 95 89-4 eller bankgiro 261-2638. (Beträffande Finland, Norge och Danmark, se kontouppgifter på sid 2). *Porto tillkommer med 8:- per beställning.*

2) *Check*. Skicka in beställningssedeln tillsammans med en check ställd på Stiftelsen Contra. *Porto tillkommer med 8:- per beställning.*

3) *Postförskott*. Skicka in beställningsdelen till Contra. Vi sänder varorna per postförskott. *Porto tillkommer med 15:- per beställning.*

Beställningar över 200:- levereras utan porto-tillägg.

Betalningssätt:

Postgiro Bankgiro Postförskott
 Check/kontanter

Anges ej betalningssätt skickas beställningen automatiskt mot postförskott. Leveranstid cirka 14 dagar.

Angivna priser gäller även i norska kronor. Vid omräkning till finska mark dra av 20% och till danska kronor lägg på 25%.

Affischer

... Solzjenitsyn/Sacharov 29:-
... Winston Churchill 29:-

Badhandduk

... ubåtsmotiv 97:-

LP-skivor

... Sånt som får mig att ilska till 59:-
... En sång om friheten 59:-

Kuvert

... Lätta bördan (skattemotiv), 10st 12:-

Böcker

... Agapov: Mitt Ryssland 120:-
... Andersson: Rättstat i upplösning 39:-
... Arrabal: Brev till F Castro 78:-
... Barron: KGB idag 130:-
... Bukovskij: Moskva o fredsrörelsen 44:-
... Burke: Reflektioner franska rev. 79:-
... Churchill: Till Västs försvar 69:-
... Hultén: Omaka par 68:-
... Häggman: Moskva o terrorismen 79:-
... Kung: Vindens barn 99:-
... Leys: Kinesiska skuggbilder 49:-
... Nixon: Det verkliga kriget 69:-
... Solzjenitsyn: Västerlandets misstag 41:-

Bildekaler

... Sverige fritt från socialism 10:-
... I love capitalism 12:-

Klisteretiketter

... Sverige fritt från socialism, 7 små 5:-
... Sverige fritt från socialism, 1 stor 5:-
... Med USA för frihet, 10st 5:-
... etikettark, 24 märken 5:-
... Contra, reklametikett, 24 st gratis

.....
Namn

.....
Adress

.....
Ortsadress

CONTRA 4 1986

Kommande nummer av Contra innehåller bl a fortsättningen på Jack Wheelers reportage från guerillan i Mozambique. Svenska regeringens undfallenhet mot sovjetiska intressen kommer att tas upp i flera artiklar, början görs med en artikel om fallet Raoul Wallenberg.

Henrik Unné presenterar den nyliberala ideologin i en artikel och Jüri Lina har skrivit en väldokumenterad artikel med rubriken "Röda hjälpens hemligheter".

...kommer i juni